

EPITOME
E R A S M I
COLLOQUIORUM
ROTTERODAMI.

*Continens in se communiores quotidiani
sermonis formulas :*

Nunc denuo in puerorum usum editas.

GLASGUE,
Excudebat ROBERTUS SANDERS,
Urbs Universitatis & Typographus.!

1684.

HEXASTICHON

ad pueros.

HEus puer ingenuis mentem virtutibus orna,
Imberbis discas verba latina loqui.

Crede mihi, haud pulchro radiantes gemmulae in auro
splendida nec hyssus, purpureaeve toga.

Ingenuum exornant puerum, quantum inelyta virtus:
Ingens quam sequitur gloria, fama, decus.

ACCESSERE

Precatio dicenda cum manè surgitur.

Precatio ante cibum sumendum.

Benedictio mensae ante degustationem, Graecè & Latine.

Gratiarum actio mensae, Graecè & Latine.

Precatio post cibum.

Precatio dumitur cubitum.

Pro docilitate.

Pro docilitate pietatis, ex Psalm.

Comœdia quaedam Joan. Textoris.

Dialogus pueri & Praeceptoris.

Decem Dei verba sive praecepta.

Ad virtutis studium adhortatio.

EPITOMÆ

3

E P I T O M E
C O L L O Q U I O R U M E R A S M I.

Ex proœmio præcepta.

Non temerè docet quidam, ut salutemus libenter: comis enim & blanda saluatio sæpè conciliat amicitiam, inimicitiam diluit, certe mutuum benevolentiam alit, augetque.

Urbanitatis est salutare obvios, aut eos qui nos adeunt, aut quos adimus ipsi colloquendi gratia. Idem operis aliquid agentes, coenantes, oscitantes, singultientes, stertuantes, rullientes.

In ructu, crepituve ventris salutare hominis est plus satis urbani: sed incivilius etiam eum salutare qui reddit urinam, aut alvum exoperat.

Urbanum est addere cognationis & affinitatis titulum, nisi cum habeant aliquid odii: tum enim præstat abuti plausibilibus: ut pro novercâ, mater; pro privigno, fili; pro caligarie, calcarie, vir honorandè, Præfete, Tribune, Senes, ignotos adolescentes filiorum cognomento salutant:

Adolescentes, vicissim illos aut partes, aut dominos.

Salutandi formula in primo congressu.

Salve pater amantissime. Salve mea matercula.

Salve mi frater. Salve Præceptor observande.

Salve condiscipule. Salvus sis.

Salve plurimùm amico: um optime.

Salve vir ornatissime, spectatissime.

Salvete pariter omnes.

Salvete quotquot adestis. Unà salvete omnes.

Salve congerro lepidissime. Salvete belli homunculi.

Salvete iterum atque iterum.

Salveto ancillula, annos nata quindecim.

Salve puella annorum octoginta.

Salvere te jubeo. Salutem tibi precor.

Responsio.

Et tu salve. Salvus sis tu quoque.

Et tu centundem Nicolae. Et tu salve perpetuum.

Salve tantundem, mi Petre. Idem tibi precor,

Bene precandi formula.

Et bene precari salutacionis genus est.

Convivis.

Sit felix convivium. Bene sit universo coetui.

Precor omnia læta vobis omnibus.

Deus bene fortunet vestrum convivium.

Sternutanti.

Sit faustum ac felix. Servet te Deus.

Sit saluiferum. Bene verat Deus.

Auspicanti quippiam.

Sit felix & faustum reipublicæ.

Bono sit omnibus, quod insti.uis.

Bene verat Deus quod agis.

(nibus est.

Bene fortunet Christus Optimus Maximus, quod inma-

Faveant superi tuis conatibus.

Feliciter cedat quod institisti.

Prosperè succedat quod auspicatus es.

Bonis avibus cœpta res, melioribus exeat.

Proficiscenti quopiam.

Precor ut bonis avibus hinc abeas, melioribus redeas.

Opto tibi felicem cursum, & recursum feliciorum.

Sit iter lætum, reditus lætior.

Bonis auspiciis solvas anchoram.

Utinam ista profectio succedat tibi ex animi sententiâ.

Sospitet te Jesus optimus maximus.

Superi propitii te nobis incolumem restituant.

Servet te Deus animæ dimidium meæ.

Opto tibi reditum incolumem.

Responsio.

Maximas tibi gratias ago.

Precor tibi vicissim omnia læta.

Servette Deus interim quoque incolumem.

Faxit Deus, ut omnia utriusque cedant ex sententiis.

Valedicendi.

Bene vale. Valet omnes.

Cura ut quam rectissimè valeas.

Valeitudinem tuam cura diligenter.

Erasmi Roterodami.

Vale quam optime. Vale in crastinum.

In hoc biduum vale.

Cura, ut sit mens sana in corpore sano.

Responsio.

Dabitur quidem opera.

Valebis tu quoque. Et tu valeas.

Tibi vicissim precor prosperam valetudinem.

Faxint superi ut aliquando rediens incolumis, vos incolu-
mes offendam.

Quò tu nunc abis? Quò vadis?

Quò nunc roster Leonarde? Quò te confers?

Quò nunc se proripicille?

Quò te Mœripedes? Quò properas?

ft. Quò iam hinc abiturus es? Quò nunc iter est?

Responsio.

Confero me domum.

Recipio me in patriam. Eo in Scholam.

Ibo hinc ad forum empturus panem, papyrum.

Rus hinc concedo.

Eo ad macellum, allaturus opsonia.

Ex consilio parentum meorum *Wittenbergam* proficiscor,
ad ampliorem ingenii cultum capiendum.

Propediem, ut à patre percepi, hinc abiturus sum.

Commigraturus sum *Norimbergam*, *Basileam*, *Lutetiam*.

Salutem per alium.

Probenium jubebis meo nomine salvere.

Eratmiolum meâ causâ salutabis diligenter.

Matri, quàm potes officiosissimè, ex me salutem dicito.

Dic me omnibus omnia læta precari.

Salutabis mihi sodalitatem diligenter.

Amicos omnes meis verbis salutato.

Fratri ex me salutem dicito.

Salutes omnes qui de me percontabuntur.

Responsio.

Faciam diligenter ac sedulo. Curabo. Fiet.

Dabo operam. Efficium reddam. Curabitur.

Bene precandi contrahentibus.

Precor ut hic contractus commodo bonoque sit utriusque.

Epitomè Colloquiorum

Precor ut hoc matrimonium voluptati sit omnibus nobis.
Utrique vestrum faustum, felixque sit precor.
Adsit Deus.

In novi anni initio.

Precor ut hic annus tibi lætis auspiciis ineat, lætioribus procedat, lætissimis exeat, ac sæpius re. ugetur semper felicior.

In exortu Diei.

Precor ut hic dies tibi candidus illuxerit.
Precor ut hic sol felix surrexerit.
Sit felix exortus diei. Bonus dies.
Opto tibi bonum diem. Prosper sit tibi hic dies.

Responsio.

Sit utrique nostrum prosperum.
Habeo gratiam. Idem tibi reprecor. Gratias Deo.
Ego tibi vicissim multa secula felicissima precor.
Cupio quæ vis omnia. Amandus es.
Benigne dicis. Comis es.

Instante nocte.

Opto tibi noctem prosperam.
Precor tibi noctem placidam.
Contingat tibi felix somnus.
Det tibi Deus placidam quietem.
Sit tibi fausta nox. Faustam degas noctem.

Responsio.

At ego tibi pro unâ faustâ, mille precor faustissimas.
Tantundem tibi precor.
Tibi vicissim precor quietem placidam.

Formula petendi quippiam à Præceptore.

Observande Præceptor, liceat mihi hoc die abesse scholâ.
Amantissime Præceptor, fac mihi potestatem abeundi domum.

Liceat mihi permissu tuo exire, ad exonerandam alvum.
Fac mihi copiam exeundi, ut reddam urinam.

Liceat mihi permissu tuo exire, ad exonerandam vesicam.

Precor ut sit mihi facultas hoc die laborandi in agro, prætorum

Abeundum est mihi rus, ex iussu parentis; precor ut id fiat pace tuâ.

Avocor

Avocor hinc Præceptor observandissime, serilis parentum meorum literis: eam ob rem quam possum amanter te oro, ut hinc migrandi potestatem mihi concedas.

Quod me primum in tuam disciplinam humanissime recipere dignatus es: deinde, quod scholæ tuæ sectator sui, & fideliter & accurate, tam literis bonis, quam rectis moribus excolire studuisti gratias tibi immortales ago.

Humanissime vir, ego à parentibus meis missus & luditui fama excitatus, huc appuli ad uberiorem ingenio mei eruditionem comparandam: quare tuam humanitatem amanter rogo, ut me in tuorum gregem recipere digneris: de fide, me in omnibus, quod rectum erit, quodque tu iusseris, facturum.

Infantuli dicunt.

Præceptor { domum, emptum papy-
peto veniam { rum, panem, cacatum,
eundi { micum.

Formula accipiendi reducem.

Gratulor tibi adventum. Bene factum quod venisti.

Adventus tuus salvus est mihi gratissimus.

Salvum te advenisse gaudeo. Gaudeo te advenisse.

Gratulor mihi quod advenisti.

Sospitem te adesse voluptati est.

Gratulamur tibi felicem reditum.

Responsio.

Gratias tibi ago. Habeo tibi gratiam.

Ego vicissim lætor, quod incolumis vos incolumes offenderim. Gaudeo quoque me salvum invenire te. Aspectus tuus incolumis, vicissim mihi jucundissimus est.

Percontandi formula in primo congressu.

Georgius.

Livinus.

G. Ex qua tandem corte, aut cavea nobis ades?

L. Quid ita? G. Quod malè saginatus: quia macie

pelluces, totus ariditate crepitas. Unde prodix? L. E

collegio Montis acuti. G. Ergo ades nobis onustus li-

teris. L. Imo pediculis. G. Pulchrè comitatus advenis.

L. Sane nec tuum est nunc viatorem ire incomitatum.

G. Agnosco sodalitium scholasticum. Ecquid novarum rerum adfers è Luteria? L. Illud in primis quod scio tibi videbitur incredibile. Luteriæ Beta sapit & Quercus concionatur. G. Quid tu narras? L. Hoc quod audis. G. Quid ego audio? L. Hoc quod narro. G. Monstri simile. Oportet illic fungos & lapides esse auditores, ubi tales concionentur. L. Atqui sic res habet. Non audita narro, sed comperta. G. Oportet illic plurimum sapere homines si sapit Beta & Quercus. L. Rectè conjectas. G. Valesne? L. Contemplantur vulcum. G. Quin potius locum jubes? An me putas medicum? Non rogo quid vales (nam facies loquitur te bellè valere) sed quomodo tibi placeas? L. Corpus quidem belle habet, sed animo male est. G. At non valet qui isthac parte laborat. L. Sic res habent: meæ corpus valet, sed agrotat crumena. G. Facile isti morbo medebitur mater.

Percontandi de valetudine Formula.

Ut valuisti ulque? Quomodo tandem vales? Ut vales? Quomodo tecum agitur? Satis rectè vales? Ut se res habent tuæ? Solvane res? Satis salva res? Quid fit? Quid agitur? Fuiſſine semper prospera valetudine? Valuisti ex lententia? Ecquid vales?

Dei gratia bene valeo. Feliciter valeo.

Optime valeo, belle, rectè, gratia superis.

Ego Dei beneficio perpetuò bellissime valui.

Semper prospera usus sum valetudine.

Hactenus bonà valetudine fui.

Varie, ut sunt res mortalium.

Prosperrime, saluta, incolumi, felici, secunda, prospera, integra, baslica, athletica, pancratice, semper fui valetudine.

Gratulatio de bona valetudine.

Livinus. Georgius.

L. Faxint superi, ut isthuc sit perpetuum ac proprium.

Luxus isthuc audio.

Voluptatem mihi nuncias.

Est isthuc mihi audiui perquam jucundum.

Sermonem istum audire ex te vehementer gaudeo.

Isthuc

isthuc haud invitus audio.
 Oppidò lætor isthuc audire ex te.
 Et idem semper facias opto. Tibi gratulor mihi gaudeo.
 Gratia superis? Gratiā habeo superis.

ALIA.

5. Quo pacto vales?
 L. Rectè, pulchrè, bellè, perbellè, bellissimè, perpulchrè, feliciter, commodè, minimè, malè, Ex animi sententiā.
 Valeo ut volo, potius quam ut mereor, Basilicè, Pancraticè, Athleticè.

6. Expectabam, ut diceret etiam tauricè. Quid sit?
 Quid agitur?

L. Equidem nihil ago. Orium ago.

L. Id quod vides ago, nempe nihil.

sedetur, statur, legitur, scribitur.

Nihil sit, parum agitur.

Malè valendi formulæ.

Non admodum ex sententia valeo.

Atcunque valeo. Sit satis.

Et possum quando ut volo non licet.

Val. Et soleo. Ita ut superis visum est. Secus quam vellem

Et solent, quibus cum medicis res est.

Haud sane cōmodā sum valetudine: incommodā; perquā
 incommoda, infelici. adversa, parum, secunda, mala, insu-
 sausta, imbecilli, dubis, mediocri, longe aliaquam vellem.

Qualem optem hostibus meis.

Condolendi formulæ.

Rem mihi sane quam acerbam narras.

Vehementer doleo vicem tuam.

Dolet mihi infortunium tuum.

Sane invitus isthuc ex te audio.

Prohibeant superi, avertat Deus.

Bona verba quæso. Hic cupiam te vanum esse.

Consolandi formulæ.

Non sis animo oportet.

Prei infractoque sis animo.

Quando superis ita visum est, æquo animo ferendum quod
 fors fert.

Isthucendum est, non culpandum, quod mutari non potest.

Fulciendus interim est animus spe melioris fortunæ.
Molcum iuvat animus, in re mala bonus.

Quid morbi est? formula.

Quod mali genus est? Quis te morbus habet?
Quo morbo teneris? Quid morbi est?
Quid habes morbi? Quis te tenet morbus?
Num est hydrops? Num dysenteria? Num febris?
Ad sanitatem gradus est novisse morbum.

Responsio.

Nescio, & tōc laboro periculosius.
Negant esse febrem. Non est hydrops.
Opinor esse febris speciem.

De morbo latius percontandi formula.

Quampridem te habet hoc mali?
Diu est quod teneris isto morbo?
Quantum temporis est, quod te hoc malum corripuit.
Quandiu laborasti illo morbo?
Quoto die tecurrit dolor?

Responsio.

Dies plus minus viginri. Ferme mensis est.
Jam tertius mensis est. Mihi seculum videtur.
Quotidiè recurrit. Sæpius quàm Euripus.

Unde contraxisti.

Unde suspicaris hoc collectum esse mali?
Quæ ex causa arbitraris te in illum incidisse morbum?
Unde illum ortum tibi esse morbum censes?

Responsio.

Ex inedia. E frigore narum arbitror.
E putridis ovis morbum ortum suspicor.
E vino plus satis diluto.
E crudis malis contracta est stomachi cruditas.
Ex potatione longiore.
Ex immodico & intempestivo studio, hoc conciliatum videtur morbi.

G. Quin accerfis medicum? L. Timeo ne citius morbum augeat, quàm adimat. Metuo ne pro remedio det venenum.

G. Diligendus est igitur cui rursò fidas. L. Si moriendum est malo semel mori, quàm tot pharmacis excarnificari. G. F. 30

igitur

igitur ut ipse tibi sis medicus. Si diffidis homini medico, precor, ut sis tibi medici vice Deus. Nullosne consulisti medicos? L. Equidem permultos. G. Quid respondent? L. Id quod advocati Demophomi apud Comicum. Alius negat, alius ait, alius deliberandum censeret, in hoc contentiunt omnes me miserum esse. G. Sospitet te Christus Optimus Maximus. Precor ut divinâ beneficentia nobis quam primum restituaris incolumis. Faxint superi, ut pristinam recipias valetudinem quam celerrimè Commendo te Christo medicorum optimo, ut quàm primum convalescas. Jam me tempus aliò vocat. Vale quàm optimè.

De convivis invitandis.

Petrus.

Christopherus.

P. Cœnabis hodie domi? C. Foris cœnaturus sum. Foris cœnandum est mihi. P. Apud quem? C. Apud socerum meum. Apud generum meum. Apud nurum meum. Apud asinum meum. P. In crastinum te ad cœnam voco: Cras ut tecum cœnes oro: Cras ut tecum prandens rogo: Cras te convivam mihi volo. C. At verè or ne non liceat: Ut possim metuo: Veniam siquidem licebit: at metuo ne non queam. P. Cur non libebit? Qui sic? quid ita? quamobrem? quo pacto? quid causæ? quid obstitit, quo minus possis? G. Tum quidem domi manendum mihi est: Ut domi nocte sim necesse est: Tum certè foris esse non licet: cras mihi quoquam ire foras liberum non erit. P. Vel perendie apud me sis oportet: saltem perendino die ad cœnam venias necesse est: quarto ad hinc die non gravaberis te mihi præbere convivam: Die Jovis proximo, non potes effugere quin venias. C. Promittere certe nequeo. Veniam ubi utrique nostrum videbitur commodissimum. Veniam quidem, at hac lege, ut tu postridie ejus diei vicissim apud me cœnes. Faciam eo quidem pacto, ut tu deinde mihi quoque sis conviva: spondeo futurum: Recipio me facturum: Do fidem futurum, hac quidem conditione; ut tu tecum postridie prandeas. P. Age, fiat, esto: sic ita ut vis: si jubes, faciam. C. Ego instructus accedam: ego monitus veniam: instructus multa fame accedam: tu vide ut vulturem expleveris: Para-
F. F. Ventrem, ac dentes exacuam: tu vide quibus modis lu-
pū

pum exatures. P. Age, ad hoc certamen te provoco: age, fac pro viribus, pro virili si quid potes. C. Veniam, sed non in comitatus. P. Tantò venies gravior, sed quo comite venies? C. Umbrâ. P. Nec secus possis si modo luce venias. C. Sed umbram adducturus sum dentatam unam atque alteram, ne tu me vocâris impune. P. Age, ut liber, modò ne larvas adducas: sed explana, si liber, quid sibi velit umbræ vocabulum. C. Apud eruditos umbræ vocantur qui ipsi non vocati, comitantur eum qui vocatus est ad convivium. P. Tali um umbrarum adhuc quantum voles: age, at cave ne me luseris: cave fallas: cave spem frustra soveam: cave mihi verbum dederis: vide ne me vanâ spe laces. C. Nihil opus jure jurando, in cœteris, in aliis time perfidiam, hac in re non fallam: sed heus tu, cave ne quidquam paraveris. præter quomodidiana. Mea causis diem festum nolo: scis me convivam minime edacem, bibacem multò minus. Nosti enim me convivam non multo cibi, sed joci plurimi. P. Curabitur diligenter Ego te Pythagorica cœna accipiam, aut fortasse frugaliore. C. Imò Diogenicâ, si me delectare voles. P. Certè Platonica cœna te accipiam: in qua mulsum sit literatarum fabularum, cibi minimum cujus voluptas duret etiam in posterum diem. C. Placet: Fiar ut mones. P. Tu vide omnes curas tuas, ac rugas etiam istas domi relinquant. Huc præter pugas & risum nihil adferas. C. Ita fiet, exporrigemus frontem: Bellos homunculos ridebimus affari, curabimus curam, indulgebimus genio, Epicureos agemus. Vocabis me puerum tuum. Ubi voles, domi ero. Bene vale.

De cultu corporis, Versiculi ex Ovidio,

Munditia placeant: suscentur corpora campo:

Sit bene conveniens, & sine labe toga.

Linguaque nec rigeat, careant rubigine dentes:

Nec vagus in laxa pes tibi pelle naret.

Nec malè deformat rigidos consura capillos,

Sit coma, sit docta barba, recta manu.

Et nihil emineant, & sint sine sordibus unguis:

Inque cava nullus stet tibi nare pilus.

Carpe cibos digitis est quidam gestus edendi:

*Ora nec immunda tota perunge manu.
Leve diu præsume dapes, sed desine citra
Quam cupias, paulo quam potes esse minus.*

*Secrecatio cum mane surrexeris dicenda post
confessionem peccatorum.*

Quandoquidem tu cœlestis Pater, cum in cœlis, tum in
terris, unus ille omnipotens Deus, ubique gentium
Taliorum es, & usque permanebis. Te ex animo supplicissime pre-
ne luer ne sinas ut in meam, neque ut alii credentes in suam vo-
verbentatem hunc diem convertamus, neque ut ad prævium arbi-
re juvum nostrum prolabamur. Sed potius paternam tuam volun-
n salutem, æternum consilium, verbum illud tuum salutiferum, tu-
quomque beneplacitum rectè intueamur: & veraci corde perfici-
a miteus, quò nomen divinum per nos miseros peccatores, nunc &
contempor sanctificetur, per filium tuum Jesum Christum, Amen
dili

Cura & mores mensæ.

fruer, in æterne mensam, est enim tempus prandii vel pran-

Cert Hora est cœnandi vel cœnæ. (dicitur)

arum expande igitur primum in mensa mappam mensalem.

im in inc panes mensæ imposito. Postea asser orbes.

me corrige cultros.

ratet pponere salinum & corbem cochleariam.

fronta circum, Elue calices.

os cula mappas manuarum, & in patinis aquam recentem ad la-

ls me vandas manus.

*ut ministra aquam ex gutto, linteum ex humeris suspensum,
dum omnes laverint.*

Inc discumbentibus convivis, asser è culina epulas.

*pposito cibo, stans verecundè & honestè, complicatis ma-
nibus ante mensam fungere suo officio, & conse-
cra cœnam vel prandium.*

Precatio ante cibum sumendum.

Nos miseri egentes homines, pro hoc cibo, quem nobis ad
alimentum corporis sanctificatum es largitus, ut eo uti-
ar grati, tibi Deus omnipotens, Pater cœlestis, gratias re-
renter agimus. Simul obsecramus, ut cibum Angelorum,

verum panem cælestem, verbum Dei æternum, Dominum nostrum Iesum Christum nobis impertiaris, ut illo mens nostra pascatur: & per carnem & sanguinem ejus foveamur, alimur & corroboremur. Amen.

Consecratio mensæ.

Hic epulis, Idonisque tuis benedicito Christe:

Ut foveant jussu corpora sessa tuo.

Non alit in fragili panis modo corpore vitam:

Sermo tuus vitæ tempora longa facit.

Alia ex Psalm.

Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam ipsorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, & implebis omne animal benedictione tua. Pater noster, &

Oremus.

Benedic nos Domine Deus, Pater noster cælestis, & dona, quæ de tua largitate sumimus per Iesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Alia ERASMI.

Quicquid appositum est, & quicquid apponetur, felix & sacrum esse jubeas, qui suâ benignitate pascis universa.

Alia Hermannii Buschii.

Quæ nunc sumemus membris alimenta caducis,

Hæc, Deus, imperio sint benedicta tuo.

Εὐλογία τῆς τραπέζης προ τῆ γεύσασθαι.

Χρίστῳ ὁ Θεός, ευλόγησον τὴν βρώσιν καὶ τὴν ποσὶν τῶν δούλων σου, ὅτι ἅγιος εἶ πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Benedictio mensæ ante degustationem.

Christe Deus benedic cibum & potum servorum tuorum quoniam sanctus es jugiter, nunc & semper & in secula, &

Post hæc, si ministerio tuo opus est, fac tedulus sis apud mensam. Erectus & verecundus ad mensam statim. Vultu modesto, non impudicè ad mensam versato. Oculos non hinc inde conjicias, sed mensæ advertito: Diligenter advertito, si quid desit in mensa, utpote panis, potus, & pulæ, orbes, quadræ. Si quid erit adferendum id expediri agas, ne moræ sis eundo. Breviter, ad omnia promptus, tacite

um r, hilari, & paratus esto.

Ubi vero ministerio tuo opus non fuerit, & discumbetis
um tibi sit, fac primum.

Ungues purgatas habeas. Hinc manus leves.

Post consecrationem autem mensæ decenter accumbes
rectus sede. Cubito ne re fulcias.

Nec pandas brachia Primus ne esto esu.

Cibos cape digitis, nec conde vola.

Proxima tibi cape. In orbe ne morare, nec mande avidè.

Nec primus bibe. Nec bibe avidè.

Bibiturus os terge : non manu, sed mappulâ.

Alios ne inspicio. Morfa ne retinge!

Nec linge digitos. Nec ossa rode.

Quæque scinde cultro.

Os non perungas.

Digitos sæpe terge.

Nares ne fode.

Non rogarus cæge.

Quod satis est, ede.

Quum satur es, surge.

Rursus manus lava.

Mansalia tolle.

Reliquas & fragmenta diligenter collige.

Quæque in suum locum repone.

Hinc Deo gratias age.

Gratiarum actio post mensam.

postquam exempta sames epulis, mensæque remota;

Dicemus grates nos tibi, summe Pater.

Non hæc humanas vires alimenta juvabunt,

Divinâ si non hæc foveantur ope.

Amque tuo vivunt agitata à numine cuncta;

Afflatu spirant cuncta valentque tuo.

unc etiam gratis animis alimenta ministra,

Aique immortalis pectora pasce cibo.

quia cura sumus tua, nos Pater optime serva;

Et studii & vitæ tempora cuncta rege.

umque epulas dederis, rerum Pater optime, nobis;

Aade epulis vires pro bonitate tua.

Alia ex Psalm.

Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in æter-

m misericordia ejus: Qui dat escam omni carni, qui dat su-

mentis escam ipsorum. & pullis corvorum invocantibus eum.
Non in fortitudine equi voluptatem habebis, neque in tibi
viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est Domino super ius-
tantes eum, & in eis qui sperant super misericordia ejus, glo-
ria Patri, &c. sicut, erat &c. Pater noster, qui es in cælis, &c.

Gratias agimus tibi, Domine Deus, Pater noster cælesti
per Jesum Christum Dominum nostrum, pro universis donis
ac beneficiis tuis, qui vivis & regnas Deus, per omnia secula
seculorum, Amen.

A L I A.

Qui nos creavit, redemit, & pavit, benedictus sis in æter-
num, Amen.

A L I A.

Quod sumus utilibus dapibus potuque refecti,
Lauda tibi pro donis fæ, Deus alme, tuus.

Εὐχαριστῶμεν τοῖς τραπεζῇς

Εὐχαριστοῦμεν σοὶ, παντοκράτωρ Θεέ, ὑπὲρ
παντῶν τῶν εὐεργεσιῶν σου, ὅς, ζῆς καὶ βασιλεύεις
εἰς τὰς αἰωνὰς τῶν αἰωνῶν, Ἀμήν.

Gratiarum actio mensæ.

Gratias agimus tibi, Omnipotens Deus, pro omnibus ben-
ficiis tuis, qui vivis & regnas in secula seculorum. Ame-

Post cibum precatio.

Quandoquidem nos, Domine, donis tuis, Omnipotens
misericors Deus, exsatiasti, effice, ut posthac quod per nos fiet
aut secus velis, diligenter observemus, atque illud animo fir-
mero effectum præstemus, per Jesum Christum. Amen.

Quum adfers potum, consecrandi formulæ.

Ecce vinum. Hoc vinum vobis faustum sit.

Hoc vinum læti bibite. Cervisia hæc salutis sit vobis omni.

Bono sit potus iste.

Responsio.

Agimus tibi gratias. Gratia Deo. Adsit Deus.

Propinandi formulæ.

Ebibetis ordine suum quilibet calicem.

Ego tibi hoc primum propino, Mids.

Tu deinde cæteris propina. Præbibi tibi dimidiatum cy-

Responsio.

Accipe

Accipio abs te libenter. Equidem nihil recusabo.
 Profit tibi. Nil tuâ causâ recusabo.
 Sic saluti. Precor ut sit tibi bono.
 Sic tibi bonum atque commodum.

Gratias agendi convivis formulæ.

Habeo vobis hospites candidissimi gratiam, qui ad hoc convivium venire dignari sitis. Gratiam habeo, qui dignatus sis nostro adesse convivio.

Ego habeo vobis gratiam, quod nostram exilitatem boni consulitis.

Responsio.

(quod

Ego pariter tibi, & meo, & aliorum nomine, gratias ago tuâ humanitate ad hoc convivium longe suavissimum nos vocâris. Valere sodales optimi: Bibite non segniter, & vivite.

Precatio dum abis cubitum. (te suaviter.

Tibi Domine Deus, animum ac vitam meam commendo, ut in Christo, qui est vita & resurrectio nostra, ab æterna morte me defendas, atque ut ipse qui vera lux est, splendorem gratiæ suæ, in corda nostra tenebrosa profundat, Amen.

Pro docilitate.

Audi preces meas, æterna Patri sapientia, Domine Jesu qui tenerræ ætatis docilitatis commodum addidisti. Adde quæ ad naturæ propensionem, auxilium gratiæ tuæ ut literas ac liberales disciplinas citius perdiscam, sed tuæ gloriæ servitutus, quarum adminiculis adjuncta mens mea plenius assequatur cognitionem tui quem vîsse, felicitatis humanæ summa est, atque ad tuæ sanctissimæ pueritiæ exemplum indies proficiam ætate, sapientiâ & gratia apud Deum, & apud homines: qui vivis & regnas in consortio Patri, ac Spiritûs sancti, in æterna secula, Amen.

Pro docilitate pietatis.

Servus tuus ego sum, da mihi intellectum, Domine, ut discam mandata tua, quoniam lex tua immaculata, convertens animas, sapientiâ præstans parvulis justitiæ tuæ rectæ laudificantes corda. Præceptum tuum lucidum illuminans oculos. Declaratio sermonum tuorum illuminat, intellectum dat parvulis. Quoniam tu Domine das sapientiâ, & ex ore tuo

prudentia & sapientia.

Percontandi reducem formulæ.

Georgius.

Livinus.

G. Fuitne hoc iter tibi faustum & commodum? L. Satis, nisi quod nihil usquam tutum est à latronibus. G. Hic est bellus locus. L. Est, sed sceleratissimus. G. Pedes advenit an eques? L. Partim pedestri itinere, partim vehiculo, partim equo, partim navigio. G. Tuæ res quo tandem in statu sunt? L. In optimo, felici, mediocri, tolerabili. G. Quo pacto se res habent tuæ? Num ex voto? L. Imo supra votum, supra meritum, supra spem. G. Satis est sententia? Satis salva omnia? Satisne prospera omnia? L. Res in pejore statu esse non potest, pejore in loco negotium non potest esse. G. Non cepisti igitur quod captabas? Non contigit præda quam venabaris? L. Venabar equidem, sed iratâ Deliâ. G. Nihil reliquum est spei? L. Spei per multum, sed rei nihil. G. Episcopus nihil ostendit spei? L. Tota plaustra, totas naves, sed præterea nihil. G. Nihil adhuc misit? L. Promisit quidem largiter, sed ne terendum quidem misit. G. Ergo spe alendus est animus. L. Sed hac non saginatur venter. Qui spe aluntur, pendunt, non vivunt. G. Sed hoc eras ad iter expeditior, quod nihil esset oneris in zona. L. Fateor, atque etiam tutor. Nulla enim sunt arma certiora, adversus latrones. Sed ego malim, onus, & periculum. G. Nihilne tibi ademptum est in via? L. Mihine? Quid quæso eripias nudo? alius citius periculum erat à me. Licuit mihi vacuo viatori per totum iter cavere & esurire. Num quid vis? G. Quò nunc hinc abis? L. Recta domum, salutaturus penates jam diu non visos. G. Precor ut illic omnia offendas læta. L. Utinam ita velim Superi.

Alia, Personæ.

Mauritius.

Cyprianus.

M. Rediisti nobis oberior solito. Rediisti procerior. G. At equidem malleam prudentior, aut doctior. M. Imberbius abieras, rediisti barbatus. Contraxisti tibi absens nonnihil senil. Quid sibi vult hic pallor, quid macies? Quid fronte

cape

capitata? C. Ut est fortuna, sic est corporis habitus. M.
Num adversa? C. Nunquam quidem mihi alias secunda,
sed nunquam quam nunc odiosius reflavit. M. Doleo vicem
tuam, dolet mihi tua calamitas. Sed quid istuc mali est? C.
Universæ pecuniæ naufragium feci. M. In mari? C. Non,
sed in litore Britannico. M. Bene habet, quod ipse nobis
vix enatasti, præstat pecuniæ jacturam facere, quam vitæ.
Levius est pecuniæ dispendium quam famæ. C. Vita, fama-
que incolumi perit pecunia. M. Vita sarciri nullo pacto po-
test, fama ægrè potest; pecunia facile alicunde sarcietur.
Qui malum hoc accidit? C. Nescio, nisi quod sic erat in sa-
tis meis. Sic visum est superis. Sic libuit Genio meo malo.
M. Vides igitur, doctrinam ac virtutem rutissimas esse divi-
tias, quæ nec erepi possunt, nec gravant circumferentem. C.
Pulchrè tu quidem philosopharis, sed interim ego ringor,
Alia, Personæ.

Claudius.

Baldus.

C. Gratulor tibi reduci, Balde. B. Et ego tibi superstiti,
Claudi. C. Gratulor tibi in patriam reverlo. B. Imo gra-
tulare magis è Gallia profugo. C. Quid ita? B. Quia illic
bellis fervent omnia. C. Quid Musis cum Marte? B. Arqui
illic ne Musis quidem parciunt. C. Tu igitur feliciter elap-
sus es. B. At non sine periculo. C. Totus alius nobis redi-
isti. B. Quis sic? C. Ex Hollando versus es in Gallum. B.
Quid? An capus eram quum hinc abirem? C. Vestis indi-
cat te mutatum esse ex Batavo in Gallum. B. Hanc Meta-
morphosin malim, quam in gallinam; sed ut cucullus non
facit Monachum, ita nec vestis Gallum. C. Jamne calles
Gallicè? B. Sic satis. C. Quo pacto didicisti? B. A magis-
tris haud quasquam mutis. C. Quibus? B. A muliercu-
lis, quovis turtore loquacioribus. C. In tali ludo facile dis-
cimus loqui, Sonasne probe sermonè Gallicum? B. Imo &
Latinum sono Gallice. C. Nunquam igitur scribes bona
sermina. B. Cur ita? C. Quis perlit tibi syllabarum quan-
titas. B. Mihi facis est qualitas. C. Quid? estne Luretia
perbit immunita à pestilenia? B. Non est: sed perpetua non est:
nihil quando remittit sese, mox recrudescit: nonnunquam in-
fronemittitur, deinde recipit sese. C. Non sapias malorum

ubi bellum est? B. Erat, nisi secus esset visum superis. C. Annonæ caritatem istic esse oportet. B. Imo penuriam. Omnium rerum illic inopia est præterquam sceleratorum militum. Bonorum virorum isthic mira vilitas. C. Quid accidit Gallis, ut bellum suscipiant cum Aquila? B. Quia movet illos exemplum scarabæi, qui non cessit Aquilæ. In bello nemo sibi non videtur Hercules. C. Non te remorabor diutius. Alias latius nugabimur quum erit utrique commodum. Nunc aliò me vocant negotia quædam.

Domestica confabulatio.

Personæ. Petrus. Midia puer. Jodocus.

P. Heus, heus puer, nemon huc prodiit? M. Hic opinor effinget fores. Familiarem oportet esse. O lepidum caput. Quid adfers mi Petre? P. Meipsum. Næ tu rem haud magni pretij huc attulisti. P. Atqui magno constici patri meo. M. Credo pluris quam revendi possis. P. Sed Jodocus estne domi? M. Incertus sum, sed visam. P. Quin tu potius abi & roga ipsum, an velit nunc esse domi? M. Abi tu potius, sisque tibi ipsi Mercurius. P. Heus Jodocce, num es domi? J. Non sum. P. Impudens: Non ego te audire loquentem? J. Imo tu impudentior. Nuper ancillæ tuæ credidi te non esse domi, & tu non credis mihi ipsi? P. Æquum dicis. Par pari relatum. J. Equidem ut non omnibus dormio, ita non omnibus sum domi: tibi posthac semper ero. P. Sed tu mihi videre cochleæ vitam agere. J. Qui sic? P. Quia perpetuò domi latitas, nec usquam properis. Non secus atque claudus furor jugiter domi desides. Tu tibi domi situm contrahis. J. Est quod agam domi, fors nihil est negotii: Et si quid esset, tamen hoc cælum me dies aliquot à publico cohibuisset. P. At nunc sudum est & invitat ad deambulandum. Vide ut blanditur. J. Si pro deambulare lubet, non recuso. P. Plane videtur hoc utendum cælo. J. Adsciscendus est unus aut alter congerro. P. Fiet, modo dicas quos velis. J. Quid si Hugonem? P. Haud multum interest inter Hugonem, & nugonem. J. Age, placent. P. Quid si Alardum? J. Homo minime mutus est: quod auribus diminutum est, lingua pensat. P. S. videtur, Nævium adjungemus. J. Siquidem dabitur illi

ris. C. Oppis, nunquam erit fabularum inopia. Placent consabulo-
uriam, res: superest ut locum dispicias amœnum. P. Ego vero ti-
torum, locum ostendam, ubi nec nemoris umbram, nec prato-
Quidum smaragdinum virorem, nec fontium vivas scatebras de-
Quisiderabis: dices dignam musis sedem. J. Magnifice pollice-
quidæ. P. Nimium affixus es libris. Immodico studio te ma-
remo-teras. J. Malim studio macrescere quam amore. P. At non
erique deo vivimus ut studeamus, sed ideo studemus ut suaviter
vivamus. J. Mihi verò vel immori charris dulce est. P. E-
quidem immorari probo, immori non probo. Ecquid vo-
uptati fuit hæc deambulario? J. Me quidem vehementer
oblectavit.

Alia, Personæ.

Agidius. Leonardus.

Æ. Quò nosker Leonarde? L. Ad te ibam. Æ. Istud
Jedoidem facis insolens. L. Quamobrem? Æ. Quia jam an-
uin tus est quod nos non inviseris. L. Malo in hanc peccare par-
l. Abstem, ut desideret, quam ut obundam. Æ. Imo boni amici
, nunnulla est apud me satieras. Imo, quò crebrius venies, hoc
audimihl venies gratior. L. Quid incerim agitur domi tuæ. Æ.
æ tua Multa sane quæ nolum. L. Non miror. Sed quid rerum ge-
? Prun: filii? Æ. Næu maximus jamdudum maritus est, brevi
n omperer futurus: Minimum ablegavi Lutetiam. Nam hic ni-
ostha nil aliud quam ludebat. L. Quid eò? Æ. Ut Magister nobis
ere. J. sedeat stultior, quam exierat. L. Bona verba. Æ. Medius jam
n procepit iniciari sacris. L. Precor ut bene vertat omnibus.

Alia, Personæ.

Mopsus. Dromo.

M. Quid fit? Quid agitur Dromo? D. Sedetur. M. Vi-
deo, sed quo modo se res habent tuæ? D. Ut solent iis, qui-
bus superi sunt parum propitii. M. Istiuc ominis avertat
Deus. Quid agis? D. Equidem otium ago: id quod vides, ni-
mirum nihil. Præstat otiosum esse quam nihil agere. Ego te
torrassi. occupatum seriis negotiis interpello. D. Imo maxi-
me vacuum. Jam enim me ceperat otii tædium, & conger-
P. S. tionem desiderabam. M. Fortassis impedio, interrumpo, in-
illius reprobbo tuum negotium. D. Imo tædium otii discutis. M.

Da veniam si te parum in tempore interpellarim. M. Imo in ipso tempore advenis. Opportune te huc attulisti. Oportuit ades. Interventus tuus est mihi vehementer gratus. M. Fortassis, aliquid sericæ rei inter vos agitur, cui nolim esse impedimento. D. Imo lupus (quod aiunt) ades in fabula: nam de te sermo erat. M. Facile crediderim, nam mihi huc venienti mirè tinniebat auris. D. Utra? M. Læva. Unde conjicio nihil magnificè de me fuisse prædicatum. D. Imo nonnihil honorificum. M. Vanum igitur fuerit oportet. Sed quid est bonæ rei. D. Ajunt te venatorum esse factum. M. Imo jam intra casses meos est præda quam venabar. D. Quenam? M. Lepida puella, quam perendie ducturus sum: volque oro, ut meas nuptias vestrâ præsentia dignemini honestare. D. Quenam est sponsa? M. Alpisia Chremetis filia. D. Egregium spectatorem formarum! Tuis oculis adlibuit illa nigro capillitio, sumis naribus, ore præ largo, ventre prominulo? M. Desinite, Mihi eam duxi, non vobis. Non fac est, quod suo regi pulchra est regina? Ita demum illa mihi placebit, si vobis non admodum placeat.

Alia,

Personæ.

Syrus.

Gelis:

S. Opto tibi multam felicitatem. G. Et ego tibi conduplicatum opto, quicquid optas mihi. S. Quid agis rei. G. Confabulor. S. Quid confabulare solus? G. Ut vides. S. Fortasse tecum: proinde tibi videndum, ut cum homine probos fabuleris. G. Imo cum lepidissimo congerrone confabulor. S. Quo? G. Apulejo. S. Illud quidem nunquam non facis: sed amant alterna Camœnæ. Tu perpetuò studes. G. Non est ulla studiorum satietas. S. Verum: sed tamè est modus quidam. Non omittenda quidè sunt studia, sed tamen intermittenda nonnuquam. Nihil suave quod perpetuum. Voluptates commendat rator usus. Tu nihil aliud quam studes. Nunquam non studes. Continenter incumbis literis: indefinenter adhæres chartis. Studes noctes & dies. Nullum facis studendi finem, neque modum. G. Age, tuo more facis: rides me, ut soles. Nunc ludis tu quidem me, salsè me rides. Sarricum agis. Naso me suspendis adunco. Non me fallit tuum scommata. Nunc me ludos deliciasque facis, Pro delectamento me habes. Nunc plane joco mecum agis. Rideor abs te.

no in eadem operâ assue mihi auriculas asini. Ipsi codices pulve-
ratuæ sicutq; obducti loquuntur, quam sim immodicus in studio
For. Emoriar, ni loquar ex animo. Dispeream, si quid fingo.
im. Loquor id quod sentior. Quod res est dico: serio loquor, ex
nam animo loquor. Non secus sentio, quam loquor.

veni. *Cur non visis nos? Formula.*

officio. Quid causæ est, quod tamdiu nos non inviseris? Quid
nihil ei est, quod nos tam raro visis? Quare tam rarus es saluta-
id effor? Quid accidit? Quid sibi vult? Quid obstitit quo minus
jam sceris nobis videndi tui copiam? Quid impedimento fuit.

n? M. *Non licuit per occupationes. Formula.*

ro, ut S. Non licuit per otium. Volui quidem, at non licuit
Dnibi per mea negotia. Hactenus non sinebant negotia; ut
regie viserem, Occupatio sui quam ut poruerim. Vix ipsi mi-
nigroci fuit copia mei præ molestis negotiis. Non defuit volun-
? Mas, sed veruit necessitas. Non licuit per valerudinem. G.
d suo Equidem accipio tuam excusationem, sed hâc lege, ne sæpi-
t, sis utaris. Excusatio tua justior est, quam vellem, si quidem
alerudo in causa fuit. Hâc lege mihi purgatus eris, si quod
notum est officio sarcias. Si (superiorem cessationem crebrâ
lificatione penfes. S. Amicitia nostra firmior est, quam ut sic
am vulgaribus officiis alenda, satis crebro visis, qui con-
anter amat. G. Male sit istis curis, quæ te nobis adimunt.
Quid imprecer istis negotiis, quæ talem amicum nobis
vident? Pessime sit isti febri quæ nos tam gravi desiderio
orfit tui. Male pereat ista febris, te incolumi.

Mandandi ac pollicendi formulæ.

Jacobus.

Sapidus.

J. Quæso ut hæc res tibi cordi sit. Etiam atque etiam
ego, ut hoc negotium tibi curæ sit. Si me amas, causam
anc tractabis diligenter. S. Desine, ego tibi hoc effectum
addam, & quidem propediem. Curabo diligentius, quam si
nea res ageretur. Tu inutramvis dormias aurem, ego tibi
hoc confectum dabo. Tu quietus esto, in me recipio pro-
ficiam omnem. Gaudeo mihi datam occasionem, quâ de-
larem meum in te animum. Equidem oratione nihil pol-
tebor, sed re præstabo quicquid est amici sinceri, & ex
nimo benevolentis: nolim te lactari vana spe.

Successus.

Sap. Res successit opinione melius. Fortuna voris utriusque favit. Restus, & ventis, & amne secundo processit. Si fortuna tibi nupisset, non potuisset esse secundior. Plus impetravi quam fuisset ausus petere. Res omnis cecidit ex sententia: Pulchre nobis cecidit hæc alea. Noctus volavi.

Gartia.

Jac. Equidem gratiam habeo, & habiturus sum quo ad vitam maximam. Pro isto tuo in me beneficio parvi agere gratias vix possum, referre nequaquam. Amo te plurimum. Etenim habetur à me gratia, & habebitur semper. Habeo gratiam quod meum tibi negotium cordi fuit, plus tibi debeo, quam ut unquam solvendo esse possim. Arcius me obligasti, quam ut ex diario tuo, unquam nomen meum expungere queam. Hæc re me tibi devinctiorem reddidisti, quam ut unquam res alienam persolvere possim.

Responsio.

Sap. Aufer ista: Major est nostra necessitudo, quam ut valeas tu mihi, vel ego tibi pro ullo officio debeam gratias agere. Non contuli in te hoc officium, sed retuli. Sibi benefaciunt qui benefaciunt amico. Videor mihi beneficium accepisse quod nostrum officium boni consulis. Qui bene meretur de amico, non dat beneficium, sed foenerat. Si ex animo probas officium in te meum, fac læpius utare. Ita credam tibi gratum esse quod feci, si quoties desiderabis operam meam, non roges, sed imperes quod voles.

HERILIA.

Rabinus.

Syrus.

Rab. Heus, heus, furcifer: jsmudum rauceſco clamore nec tu tamen expergisceris. Videre mihi vel cum gliribus cerare posse; Aur ocus surge, aur ego tibi iuste ſomnium iſtum excuriam. Quando crapulam heſternam edormiſeris. Nonne pudet ſomnium hominis, in multam lucem ſtereſcere? Qui ſuſpi ſunt famuli, ſolent exortum ſolis ante vertere cura: æque ut harus ſurgens reperiat omnia parata. Ut ager divellitur à nido reſeſacto cuculus? Dum ſcalpit caput, dum diſtendit nervos, dum oſcitat, tota abiit hora. & Vix dum diluxit. *R.* Credo tibi: nam tuiſ oculis adhuc multa nox eſt.

bi nox adhuc est concubia. S. Quid me jubes facere? R.
 ut fac ut luceat focus, verre pileum ac pallium, exerge cal-
 ceos & crepidas. Inversas caligas primum intus purga scopis,
 deinde nox foris: deinde suffitum aliquem facito, purgando aeri,
 accende lucernam. Muta mihi lineum indusium, ac ad ig-
 lavitum sumi expertem sicca lotum. S. Fiet. R. Atqui move te
 citius, jam hæc fecisse oportuit. S. Moveo. R. Video, sed nihil
 ad viam moves. Ut incedit testudo? S. Non possum simul sorbere
 et gra- flare. R. Etiam sententias loqueris carnifex? Tolle matu-
 ram. Eam, compone lecti stragulas, revolve cortinas. Verre pavi-
 mentum. Verre solum cubiculi. Adfer aquam lavandis ma-
 nibus. Quid cessas asine! Annus est priusquam accendas
 lucernam. S. Vix reperio scintillam ignis. R. Sic heri condi-
 emisti. S. Nec follem habeo. R. Ut responderis nebulo: quasi qui
 quare habeat, careat tolle? S. Quam imperiosum habeo domi-
 num! Vix hujus jussis decem expediti famuli fecerint satis.
 R. Quid ais cessator? S. Nihil, omnia recte. R. Non ego te
 ut video obmurmuranti? S. Equidem precor. R. Credo, Pa-
 ter noster inversum: precationem opinor Dominicam præ-
 ostendere. Quid gannis de imperio? S. Precor tibi, ut fias Im-
 perator. R. Et ego tibi, ut fias homo ex caudice. Sequere
 me ad templum utique, mox domum recurrito lectos con-
 innato. Hæc confusa, suo quæque loco digerito: fac ut nite-
 deat tota domus, maculam defricato. Hæc sordida submovo
 oculos, fortasse invitant me quidam aulici. Si quid sen-
 se prætermisum, vapulabis largiter. S. Hic sane novi benig-
 nitatem tuam. R. Proinde cave si sapias. S. At interim de
 prandio nulla fit mentio. R. Vah, ut hic mentem habet fur-
 iser? Non prandeo domi. Itaque sub horam decimam ad
 ne transcurrito, deducturus me eò, ubi sum pransurus. S.
 Tibi quidem prospectum, sed hic interim nihil est quod
 edam. R. Si non est quod edas, est quod esurias. S. Nemo sic
 esuriendo satur. R. Est panis. S. Est sed ater, & furturaceus.
 R. Delicias hominis! te quidē scœnū esse oportuit, si pabu-
 um decur te dignum. An postulas ut te asinum tantum pla-
 centis saginem? Si fastidis panem citra obsonium, adde por-
 um, aut si mavis, cepe.

A L I A.

C

R. Est

R. Est sibi abeundum in forum. S. Tam procul? R. Non sunt nisi sex passus; tibi pigro sunt bis mille. Consulam autem tuæ pigritiæ. Eâdem legatione multa conficies negotia. Tu supputa in digitos, ut memineris. Primum, deflectes ad vestitiarium, ac thoracem undulatum, si jam perfectus est, ab eo recipies. Hinc quæras Cornelium veredarium. Is plerumque est in Cervo, ibi potitat. Rogabis, si quid habet literarum ad me, & ad quem diem sit profecturus. Deinde convenies mercatorem pannarium, rogabis meis verbis, ne quid sollicitus sit, quod pecuniam non miserim ad diem præscriptum: numerabitur propediem. S. Quando? Ad Kalendas Græcas? R. Rides ganeo? Imo, ante Kalendas Martias. In reditu deflectes ad lævam, & ex Bibliopolis disces, si quid advectum sit novorum libellorum è Germania. Cognosce qui sint, & quanti venales. Posthac rogabis Goelenium, ut mihi dignetur esse conviva, alioquin cœnatura soli. S. Etiam convivas vocas? Non habes domum unde vel murem pascas. R. Proinde tu confectis cæteris, abi ad macellum, & eme nobis armum ovillum eum curabis diligenter assum. Audin' hæc? S. Plura quam vellem. R. At ut vide memineris. S. Vix potero dimidiū. R. Etiam hic stas cessator? Jam rediisse oportuit. S. Quis possis unus rebus obeundis sufficere? Deduco ac reduco. Sum illi à scopis, à matula, à pedibus, à manibus, à poculis, à libilis, à rationibus, à jurgiis, à legationibus. Postremo, non videor illi sat occupatus, nisi sim & coquus.

A L I A.

R. Profer ocreas: nam equitandum est. S. En adsunt. R. Probe quidem abs te curatæ, totæ alben' sicut opinor nec exterfas nec unctas hoc anno, adeo rigent præ siccitate. Exterge subuvindo panno, mox unge ad ignem diligenter ac macera, donec mollescant. S. Curabitur. R. Ubi calcaria? S. Adjunt. R. Verum, sed obducta rubigine. Ubi frænum & ephippia? S. Sunt in promptu. R. Vide ne quid desit, aut ne quid ruptum, aut mox rumpendum, ne quid nobis sit in mora, cum erimus in cursu. Propera ad sellarium, & hoc locum cura sarcindum: reversus inspicere soleas, sive calceos eorum, num qui clavi desint, aut vacillent, quam macilent

macilent

si sunt equi, quamque strigosi! Quoties abstergis, aut pedis illos in anno? S. Imo quotidie. R. Nimirum res ipsa loquitur. Jejunant opinor nonnunquam totum triduum. S. Minime. R. Negas tu quidem, sed aliud dicturi sunt equi, si loqui liceat. Quanquam satis loquantur ipsa macie. S. Curo sedulo. R. Cur igitur tu habitior equis. S. Quia non pascor fœno. R. Hoc igitur restat: Adorna manticâ celeriter, S. fiet.

MONITORIA.

Pædagogus.

Puer.

Pæ. Tu mihi videre non in aula natus, sed in caula, adeo moribus es agrestibus. Puerum ingenuum decent ingenui mores. Quoties alloquitur te quispiam cui debes honorem, compone te in rectum corporis statum, aperi caput: vultus sit nec tristis nec torvus, nec impudens, nec protervus; nec instabilis, sed hilari modestiâ temperatus: oculi verecundi, semper intenti in eum cui loqueris, juncti pedes, quietæ manus, nec mordeto labrum, nec scalpiço caput; nec fodito aures. Vestis item ad decorum componatur, ut torus cultus, vultus, gestus, & habitus corporis ingenuam modestiam, & verecundam indolem præ se ferant. Pu. Quid si mediter? Pæ. Fac. Pu. Siccine satis? Pæ. Nordum. Pu. Quid si sic? Pæ. Propemodum. Pu. Quid si sic. Hem, satis est, istuc tene. Ne sis inepte loquax, aut præceps. Ne vagerur animus interim, sed sis attentus quid ille dicat. Si quid erit respondendum, id facito paucis ac prudenter, subinde præstus honorem, nonnunquam & addito cognomento honoris gratia. Atque identidem modice flectas alterum genu, præsertim ubi responsum absolveris. Nec abeas, nisi precatus veniam, aut ab ipso dimissus. Nunc age, specimen aliquod hujus rei nobis præbe. Quantum temporis abluisti, à matris adibus? Pu. Jam sex ferme menses. Pæ. Addendum erat Domine. Pu. Jam sex ferme menses, Domine. Pæ. Non tangeris desiderio matris? Pu. Nonnunquam sane. Pæ. Cupis eam revisere? Pu. Cupio Domine, si id pace liceat tuâ. Pæ. Nunc flectendum erat genu. Bene habet, sic pergito. Quum loqueris, cave ne præcipites sermonem, aut hæsires linguâ, aut palato immurmures: sed distinctè, clarè, articulare consuescito proferre verba tua. Si quem præteribis na-

natu grandum, magistratum, Sacerdotem, Doctorem, aut
 alioqui virum gravem, memento aperire caput, nec pigeat
 inflectere genu. In convivio, sic te præbebis hilarem, ut
 semper memineris quid deceat ætatem tuam, postremus
 omnium admoveo manum patinæ. Si quid datur lautius,
 recusato modeſte: si instabitur; accipe, & age gratias: mox
 decerperâ portiuncula, quod reliquum est illi reddito, aut
 alicui proxime accumbenti. Si quis præbibet, hilariter illi
 bene precare. Sed ipse bibito modicè. Si non sitis, tamen ad-
 moveo cyathum labiis. Arride loquentibus, ipse ne quid
 loquaris nisi rogatus. Si quid obscœni dicitur, ne arrides: sed
 compone vultum quasi non intelligas. Ne cui obreſcato
 ne cui temet anteposito, ne tua jactato, ne aliena despicias
 esto comis, etiam erga tenuis fortunæ sodales. Neminem
 deserto. Ne sis linguâ furili. Ita fiet, ut sine invidia laudem
 invenias, & amicos pares. Si videris convivium esse prolixi-
 us, precatus veniam, ac salutatis convivis, subducito te à
 mensa. Vide ut horum memineris. Pu. Dabitur opera, mi
 Præceptor. Nunquid aliud vis? Pæ. Adito nunc libros
 tuos. Pu. Fier,

DE LUSU.

Nicolaus. Hieronymus. Cocles. Pedagogus.

N. Jamdudum & animus, & coelum, & dies invitant ad
 ludendum. H. Invitant quidem hæc omnia, sed solus præ-
 ceptor non invitat. N. Subornandus orator quispiam, qui
 veniam extorqueat. H. Aptè quidem dictum, extorqueat.
 Nam citius clavam extorſeris è manu Herculis, quam ab
 hoc ludendi veniam. At olim illo nemo fuit ludendi avidi-
 or. N. Verum, sed jam olim ille oblitus est se fuisse puerum.
 Ad verbera facillimus est & liberalis: hic parcissimus idem-
 que difficillimus. H. Attamen protrudendus est aliquis le-
 gatus non admodum verecundæ frontis, quem non illico
 protelet suis sævis dictis. N. Eat, qui voler, ego carere ma-
 lo, quam rogare. H. Nemo magis accommodus ad hanc le-
 gationem quam Cocles. N. Nemo profecto: nam perfrictæ
 frontis est, ac bene linguax: deinde sensum hominis pulchre
 callet. H. I Cocles, ab omnibus nobis magnam es initurus
 gratiam, G. Equidem experiar sedulo, Verum si non succes-
 siverit,

accesserit, ne conferre culpam in oratorem vestrum. H. Bene ominare: si te satis novimus, impetrabis. Abi orator, credibis-exorator. G. Eo, bene fortunet legationem meam Mercurius. Salve Præceptor. P. Quid sibi vult nugamentum hominis? C. Salve Præceptor observande. P. Infidiosa civilitas. Satis jam salveo, dic quid velis. C. Totus discipulorum tuorum grex orat ludendi veniam. P. Nihil aliud quam luditis, etiam absque veniâ. C. Scit tua prudentia vigorem ingeniorum excitari moderato lusu, quemadmodum nos docuisti ex Quintiliano. P. Sanè ut isthuc tenes quod pro te facit. Laxamento opus est iis qui vehementer laborant; vobis qui segniter studetis, & acriter luditis, freno magis opus est quam laxatis habenis. C. Adnitimur pro viribus. Et si quid hactenus cessatum est, post diligentia sarcietur. P. Oh sartores! Quis erit fide iussor isthuc futurum? C. Ego capitis mei periculo non dubitem esse sponzor. P. Imo tui periculo potius. Scio quam non sit tutum tibi credere. C. Amen hic periculum faciam, quam sis bonæ fidei. Si dederis verba, posthac nequicquam mecum egeris. Ludant, sed gregatim in campis. Ne divertant ad comperationes, aut alia nequiora. Mature se recipiant domum, ante solis occubitus. C. Fier. Exoravi quanquam ægre. H. O lepidum caput! omnes amamus te plurimum. C. Sed interim caventur ne quid peccemus, alioqui de meo tergo dependendum foret; fidei iussi vestro omniū nomine. Quod si quid accidat, non est quod me posthac utamini legato. H. Cavebitur. Sed quod lusus genus potissimum placet? C. De hoc in campo consultabimus.

P I L A.

N. Nulla res melius exercet omnes corporis partes quam pila palmaria, sed aptior hyemi, quam æstati. H. Nullum anni tempus nobis parum accommodum est ad ludendum. N. Minus sudabitur si ludamus reticulo. H. Imo reticulum pilætoribus relinquamus? Elegantius est palma uti. N. Age, nil motor. Sed quanti certabimus? H. Talitro, sic parceretur pecuniæ. N. At ego malo fronti parci, quam pecuniæ. H. Et mihi frons charior est pecuniæ. Aliquo periculo certandum est, alioqui friget lusus. N. Sic res habetur dicis. H.

H. Ultra pars prior evicerit tres lusus, ei victa pendet sextam drachmæ partem: sed hâc lege, ut quicquid è victoriis collectum fuerit iusumatur in convivium, ad quod pariter vocentur omnes. *N.* Placet lex, & rata esto. Superest igitur ut sortiamur partes. Nam sumus ferme pares omnes, ut non admodum referat, quis cui jungatur. *H.* Tu tamen me longe peritior es? *N.* Ut sim, sed tu foelicitior. *H.* Etiam hic valet fortuna? *N.* Illa nusquam non regnat. *H.* Age, fiat sortitio. *Euge*, bene cecidit, contingere quos volebam. *N.* Et nos nostræ sodalitatis non pænitet. *H.* Agedum, simus vicini: amat victoria curam. Suum quisque locum gnavitur tueratur. Tu mihi confiste à tergo, accepturus pilam, si me transvolat: tu istic observa, repulsurus huc ab adversariis revolantem. *N.* Ne mulca quidem hac prætervolârit impune. *H.* Agite bonis avibus: mitte pilam in tectum. Qui miserit nihil præstus, frustra miserit: *N.* Hem, accipe igitur. *H.* Mitto: si miseris extra lineas, aut infra supràve tectum, vestro damno fuerit, aut certe nobis fraudi esse nolim. Tu sane parum commodè mittis. *N.* Tibi quidem, at nobis commode. *H.* Ut miseris, ita remittam, par pari referam. Sed præstat ingenuè legitimèque ludere. *N.* In ludo pulchrum est arte vincere. *H.* Fateor, atque etiam in bello. Sed habet utraque pars suas leges. Et sunt artes illiberales. *N.* Credo plures septem. Signa terminum testula, aut rudere, aut si mavis pileo tuo. *H.* Tuo malim. *N.* Rursus accipe pilam. *H.* Mitte: pone notam. *N.* Habemus duos terminos tatis longinquos. *H.* Utcunque sed tamen vincibiles. *N.* Plane vincibiles, si nemo repugnet. *H.* *Euge*, priorem metam præcurrimus. Vicinus quindecim, heus, præbere vos viros, viceramus & hic, si tu tuo constitisses loco. Sumus igitur pares. *N.* Non diu futuri Vicinus triginta, vicinus quadraginta quinque. *H.* Sestertia? *N.* Non. *H.* Quid igitur? *N.* Numeros. *H.* Quò pertinent numeri, si nihil est quod numeres? *N.* Nostrer hic ludus est. *H.* Præpropere tu quidem, ante victoriam canis triumphum. Vidi, qui vincerent ab hoc numero, qui nihil habebant. Varia est ut Martis, ita lusus ales. Habemus triginta. Jam rursus sumus pares. *N.* Nunc serlo res agitur. *Euge*, successit habemus potiores. *H.* Non

diu habituri, dixit? Rursus æquali fortunâ sumus. N. Diu
nutat fortuna velut anceps utris velit addicere victoriam.
O fors fortuna, si nobis faueris, dabimus tibi maritum.
Euge, auditur votum: penes nos est hujus certaminis victo-
ria. Pone notam cretaceam, ne excidat H. Jam appetit ves-
pera, & sudatum est satis, præstat à ludendo desistere ne
quid nimis: supputemus lucrum. N. Nos evicimus tres
drachmas, vos duas. Restat igitur una ad compotatiunculam.
N. E. Sed interim quis solvet prætium pilarum. H. Omnes ex
æquo pro sua quisque porzione. Nam lucrum exilius est,
quam ut inde possit aliquid dedici.

Ludus globorum missilium.

Adolphus. Bernardus. Arbitri.

Ad. Tu toties apud me gloriatus es, te mirum quendam
esse artificem in certamine mittendorum globorum. Age,
libet experiri qui vir fies. B. Nihil detrecto: hudy, si quid li-
bet. Nunc tu planè, quod dici tolet, in planiciem provocas
equum. Ad: Et tu senties me non esse asinum. B. Placere
monomachis, ut unus cum uno congregiaur? an mavis ad-
jungi socios periculi? Ad: Malo *μονομαχῆσθαι*, ne quis pars
victoriæ decidatur alteri. B. Istiuc & ipse malo, ut laus in
solidum sit mea. Ad. Hi spectatores erunt & arbitri. B. Re-
cipio: sed quod erit victori præmium? Aut quæ victo poens?
Ad. Quid si victo amputetur auricula? B. Immo testium
alter exerceatur potius. Non est magnificum certare pro pe-
cuniis. Tu Germanus es, ego Gallus: decertemus pro suæ
uterque gentis gloria. Si vicero, tu ter exclamabis. Floreat
Gallia. Si victus (*quod absit*) fuero, totidem verbis celebra-
bo tuam Germaniam. Ad. Age, placet conditio. B. Adsit for-
tuna quando periclitantur hoc ludo duæ maximæ natio-
nes. Sint æquales sphæræ. Ad. Nostri saxum illud promi-
nens, haud procul à porta? B. Novi. Ad. Ea erit mea, &
hæc lites. B. Esto: sed sint, inquam, pares globi. Ad. Minus
discernas ovum ab ovo, aut ficum à fico: sed mea non refert
utrum mayis, elige. B. Mitte. Ad. Heus tu, mihi non brachi-
um sed balistam habere videris, ita torques globum. B. Satis
momordisti labrum, satis rotasti brachium, tandem mitte. O
vires Herculeas, sed tamen vinco. Ad. Nisi sceleratus ille

lateralculus obstrisset, præverteram te. B. Consiste in sphæ-
 ræ vestigio. Ad. Non utar dolo malo. Cupio virtute, non
 fraude vincere, quandoquidem de gloriæ certamen est. Be-
 nè vertat. B. Ingens profecto jactus. Ad. Ne ride priusquam
 viceris. Adhuc pene sumus pares. B. Nunc res agitur. Uter
 prior metam contigerit, is vicerit. Ad. Vici: tanta. B. Sed
 definendum erat, quoto ludo constaret victoria: Nam pri-
 mo nondum incaluerunt vires. Ad. definiant arbitri. Ar.
 Tertio. B. Placet. Ad. Quid ais? agnoscisne victorem? B.
 Tibi fortuna magis aspiravit, viribus & arte non tibi cesso-
 ro: sed quod arbitri pronuntiaverint id sequar. Ar. Germa-
 nus vicit, & hoc gloriosior est victoria, quod talem artifi-
 cem vicerit. Ad. Nunc tanta Galle. B. Sum raucus. Ad. Hoc
 Gallis novum non est, sed tamen coccyssa. B. Floreat Ger-
 mania ter. Ad. Immo ter hoc erat canendum. B. Contraxi-
 mus sicutulam, eamus ad compositiunculam, ibi perficietur
 cantio. Ad. Non recuso, si ita videtur arbitris. Ar. Ita
 commodius est. Melius canet Gallus colluro guttere.

Ludus sphæræ per anulum ferreum.

Gaspar.

Erasmus.

G. Age, nos auspiciabimur: victo succedet Marcolphus. E.
 Sed quod erit victori præmium? G. Victus ex tempore fa-
 ciet & recitabit distichon in laudem victoris. E. Accipio le-
 gem. G. Viue, fortiamur uter prior incipiet? E. Elto tu pri-
 or, si lubet, ego malim esse Abbas. Hoc tua conditio potior
 est, quod tibi nota est a: ea. Versaris in tua arena. G. In hac
 exercitatio sum quam in libris: tamen istud perquam exigui
 momenti est. E. Æquum est, ut tantus artifex in hoc certa-
 mine mihi largiari nonnihil. G. Imo isthuc abs te peterem
 iustius sed parum est honesta precaria victoria. Is demum
 vincit qui suo Marte vincit. Ita sumus pares, ut non melius
 commissus fuerit olim cum Bitho Bsechius. E. Tua sphæ-
 ra commodior est mea. G. Et tua vola vincit meam. E. Lu-
 dito legitime absq; technis, ac dolo malo. G. Dices tibi rem
 esse cum homine probo. E. Sed prius audire cupio huius
 sphæristæ plebiscita. G. Quaternio ludum absolvit. Qui
 hanc lineam præterierit, in damno est. Reliquos limites si
 transiit, sine fraude fiet. Qui globum suo loco moverit,
 perdet

perdet jus feriendi. E. Intelligo. G. En occlusi tibi portam.
 E. Sed istinc te excutiam. G. Id si feceris, cedam tibi hujus
 certaminis palmā. E. Bonā fide? G. Optimā: non enim po-
 tes alia via, nisi sic mittas sphæram tuam in parietem ut re-
 filiat in meam. E. Id experiar: Quid ais bone vir? Nonne
 depulsus es? G. Fateor. Utinam tam sapiens esses, quam es
 felix. Sed isthuc centies tentanti vix semel successerit. E.
 Imo, si quid audes deponere pignoris, nisi terrio quoque ex-
 perimento successerit, vinctes. Sed interim redde pactum
 premium. G. Quodnam? E. Distichon. G. Reddam. E. Et
 quidem ex tempore. Quid arrodas unquem? G. Habeo.
 E. Recita Clare. G. Charissime.

Plaudite victori, juvenis hic quotquot adest:

Nam qui me vicit doctior est nebulo.

Nonne distichon habes? E. Habeo. Sed quale abs te
 allatum est, tale tibi referetur.

SALTUS.

Personæ.

Vincentius.

Laurentius.

V. Liberne decertare saltus? L. Ludus iste non convenit
 pransis. V. Quamobrem? L. Quis ventris saburra gravat
 corpus. V. Non admodum sane, qui pransi sint in pædago-
 gio. Nam hi plerumque cœnaturiunt, priusquam absolve-
 rint prandium. L. Quod igitur saltandi genus placer? V.
 Auspicemur ab eo quod es simplicissimum, à saltu locusta-
 rum; siue mavis ranarum, utraque tibiâ, sed junctis pedibus.
 Qui longissime promoverit cingulum, coronam feret. Hu-
 jus ubi erit satietas, aliud atque aliud genus experiemur. L.
 Equidem nullum recusabo genus, nisi quod geritur cum pe-
 riculo tibiæ: nolim mihi rem esse cum chirurgis. V.
 Quid si certemus unica tibiâ? L. Iste ludus est Empusæ, va-
 leat. V. Hastæ innixum salire cum primis est elegans. L. Li-
 betatius est certare cursu. Siquidē hoc certaminis genus, a-
 pud Virgilium proposuit & Æneas. V. Verum, sed idem
 proposuit & cæstum certamen, quo non delector. L. De-
 signa stadium: hoc loco sit carcer. Quercus ista sit meta. V.
 Sed utinam adesset Æneas, qui proponat & præmia victo-
 ri. L. Victoriabunde magnum præmiū est gloria. V. Victo
 potius dandum

dandum erat præmium, solati gratia. *L.* Sic igitur victo præmium, ut lappas coronatus redeat in urbem. *V.* Equidem non recusarim, si tu precedas tibi canens. *L.* Est ingens ætus. *Nec mirum, quum sit solstitium ætivum. L.* Præstiterat natatæ. *V.* Mihi non placet ranarum vita: animal sum terrestris, non amphibion. *L.* Sed tamen hoc exercitamenti genus olim cum primis habebatur liberale. *V.* Imo etiam utile. *L.* Ad quid? *V.* Si fugiendum sit in bello, ibi potissimum valent qui sese cursu pedum, & natatu exercuerunt. *L.* Artem nararum haud quaquam aspernandum. Neque enim minus laudis est aliquando bene fugere, quam fortiter pugnare. *V.* Sum planè rudis, & imperitus narandi, nec sine periculo versamur in alieno elemento. *L.* Sed assuetascere oportet. Nemo nascitur artifex. *V.* At ego istius generis artifices permultos audio natasse, sed non enatasse. *L.* Experieris primum innixus suberi. *V.* Nec suberi fido, magis quam pedibus. Si vobis cordi est natatio, spectator esse malo, quam cernator.

V E N A T I O.

Paulus, Thomas, Vicentius, Laurentius, Bartholomæus.
P. Trahit sua quemque voluptas: mihi placet venatio. *T.* Placet & mihi. Sed ubi canes? Ubi venabula? Ubi cassides?
P. Valeant apri, ut si cervi, & vulpes, nos insidiabimur coniculis. *V.* At ego laqueos injiciam locustis, insidisbor gryllis.
L. Ego ranas captabo. *B.* Ego papiiones venabor. *L.* Difficile est sectari volantis. *B.* Difficile, sed pulchrum. Nisi pulchrius esse dicis sectari lumbricos, aut cochleas, qui carent alis. *L.* Equidem malo insidiari piscibus: est mihi hamus elegans. *B.* Sed unde parabis escam? *L.* Lumbricorum ubique magna est copia. *B.* Est, si tibi velint prorepere è terra. *L.* At ego mox efficiam jam, ut multæ myriades profiliant. *B.* Quo pacto? Incantamentis? *L.* Videbis artem. Imple hanc situlam aquâ: hos juglandiû sumos cortices virentes confractos immittito. Hâc aquâ perfunde solum. Nunc observa paulisper. Vides emigrantes? *B.* Rem prodigiosâ video. Sic olim opinor exiliebant armati ex faris serpentis dentibus. Sed plerique pisces delicatioris & elegantioris sunt palati, quâ ut escâ tam vulgari capiantur. *L.* Novi quoddam insecti genus, quotalibus insidiari soleo. *B.* Tu vide an possis imponere piscibus,

piscibus, ego ranis facessam negotium. *L.* Quomodo, reti? *B.*
 Non, sed arcu. *L.* Novum piscandi genus. *B.* At non inju-
 rundum. Videbis, & fateberis. *V.* Quid si nos duo nucemus
 igitis? *B.* Ignavum est & rusticum lusus genus. Ad focum
 sedentibus magis convenit quā in campo versantibus. *V.*
 Quid si certemus nucibus? *P.* Noces admodum pueris re-
 le. *L.* Inquamus: nos grandiusculi sumus. *V.* Et tamen nihil aliud
 adhuc quam pueri sumus. *P.* Sed quibus decorum est ludere
 nucibus, iisdem non indecorum est æquitare in arundine
 longa. *V.* Tu igitur præscribito lusus genus: sequar quocun-
 que vocāris. *P.* Et ego futurus sum omnium horarum homo.
 Euntes in ludum literarium.

Sylvius.

Johannes.

S. Cur adeo curris Johannes? *J.* Cur lepus, ut aiunt, pro
 anibus? *S.* Quid hoc proverbii est? *J.* Quia nisi adsuero in
 tempore ante recitatum catalogum, actum est de pelle mea.
S. Hac quidem ex parte nihil est periculi: modo præterita
 est quinta. Inspice horologium, manus nondum attingit pun-
 tū, quod horam ab hora æquis spatiis dirimit. *J.* Quid lo-
 quebatur? *S.* Horam esse quintam. *J.* At ego vix habeo fidē
 horologiis, mentiuntur nonnunquā. *S.* At mihi fide, qui cā-
 anæ vocem audiui. *J.* Sed est aliud, unde magis etiā timeō:
 addenda est memoriter heſterna lectio, satis proluxa, Vere-
 r, ut possim. *S.* Commune periculum narras: nam & ipse
 ix satis teneo. *J.* Et nōſti præceptoris sævitiam. Omnis illi
 oxa capitalis est, nec magis parcit nōſtris natibus, quam si
 orium eſſet bubulum. *S.* Verum is non aderit in ludo. *J.*
 quem igitur vicarium constituit. *S.* Cornelium. *J.* Strabum
 lum? Væ nōſtris natibus. Is vel Orbilio plagaſior eſt. *S.*
 Verum dicis, & ideo non raro ſum illius brachio precatus
 aralyſin. *J.* Non eſt pium imprecari præceptoris nobis por-
 cavendum, ne incidamus, in illius tyranni manus. *S.* Red-
 amus inter nos viciffim, altero recitante, altero codicem
 ſpiciente. *J.* Pulchrè moneſ. *S.* Fac præſenti ſis animo: nā
 perus officiit memoriæ. *J.* Facile deponere pavorem ſi non
 eſſet periculum. At in tanto discrimine quis poſſit eſſe ſe-
 rus animo? *S.* Fateor, at tamen non agitur de capite, ſed
 e parte diverſa.

Alia.

Cornelius.

Andreas.

C. Scire tu quidem pingis, sed charta tua perfluit. Charta subhumida est, ac transmittit atramentum. A. Quæso ut appares mihi pennam hanc. C. Deest mihi gladiolus scriptorius. A. En tibi. C. Hui, quam obrusus. A. Accipe coticulum. C. Utrum mavis scribere cuspidē duriuscula, an molliore? A. Accēpera ad manum tuam. C. Ego molliore soleo. A. Quæso ut mihi describas ordine figuras elementorem. C. Græcas, an Latinas? A. Latinas primum conabor imitari. C. Suppedita chartam. A. Accipe. C. Sed meum atramentum dilutius est sudinde insulā aquā. A. At meum linteolum prorsus exaruit. C. Imminge, nisi mavis immeiere. A. Imò potius rogo alicunde. C. Præstat habere domi, quam rogare commendato. A. Quid est scholasticus absque calamo & atramēto? C. Quod miles abiq; clypeo & gladio. A. Utinam mihi essent articuli tam celeres, Equidem non possum dicentis vocem scribendo assequi. C. Prima cura sit ut bene scribas, proxima ut celeriter. Sat cito, si sat bene. A. Bellè: sed istam cantionem cane præceptor, quum dicat. Sat cito, si sat bene.

Brevis de copia præceptio.

Augustinus.

Christianus.

P Rincipio res ipsa puris, electis ac Latinis verbis effrenda est, quod ipsum posse, non mediocri artificis est. Sunt enim permulti, qui, nescio quo modo, copiam & varietatē orationis affectant, quum ne semel quidē, rem possint aptè explicare; isti tanquam semel balbutisse sit parum, balbutiem suam aliis atq; aliis modis reddunt balbutiorem, tanquam ipsi tecum cetrāmen susceperint, ut, quā barbarissime dici possit, dicant. Itaq; inepti synonyma quædam congerunt, adeo interdum inter se dissidentia, ut ipsa mitemur quo pacto convenerint. Quid enim absurdius, quam hominē pannolum, cui ne una quicquid, quam sine pudore possit induere, sit vestis, eum tamen subinde suos pannos mutare, mendicantē suam pro opibus ostentare? At nihilo minus ridiculi videntur isti varietatis affectatores, qui quum barba-

barba

semel dixerint, repetunt idē multo barbarius, demū iterū
q; iterū indocius: hoc est non oratione, sed solcicis a-
undare. In primis igitur, ut dixi, res ipsa aptis atq; electis
verbis est explicanda. Deinde mutatoris verbis utendum, si
us, quæ idē efficiant, reperiantur, reperiantur enim per-
multa. Demū ubi propria deficiunt, translatiis erit uten-
dū, si modo verecunda sit translatio. Ea quoq; ubi deerunt,
per activa dixisti, ad passiva revertendū erit, quæ nobis ro-
idem orationes reddunt, quot ex activis constabunt. Postea
verba, si licet, aut in nomina verbalia, aut in participia com-
mutabimus. Postremo, ubi modo adverbis in nomina, mo-
do nomina in alias atque alias partes commutaverimus, per
contrarium dicemus; aut affirmativam orationem in nega-
tivam cōmutabimus, aut retrorsū: aut certē quod pronun-
tiativē dictū, per interrogariōē efferemus. Nunc exempli
causa, hanc sententiam sumamus: *Litteræ tuæ magnopere
me delectarunt.*

L I T E R Æ.

Epistola, epistolium, scripta, schedæ, litteræ. Magnopere,
mirum in modum, miris modis, majorem in modum, mi-
nus in modum, supra modum, plurimum, non medio-
criter, summopere, maximopere, Me, Animum meum,
Sectus meum, Oculos meos, cor meum Christianum.

Delectarunt.

Voluptate affecerunt, recreaverunt, exhilararunt, volup-
tati fuerunt, oblectarunt, voluptate perfuderunt, mellifici-
tati fuerunt, jucundissimæ, &c. Habes materiā, tuū erit cō-
ponere. Experiamur igitur. Faciamus periculū. *C.* Tux li-
teræ magnopere me delectarunt. Tua epistola mirificē nos
exhilaravit. *A.* Verbe activū in passivū, alia erit facies. Ut,
dici non possit, quam tuis signis scriptis exhilaratus.

Item, per alia verba idem efficientia.
Tuis ex litteris incredibilem cepi voluptatem. Ex epistola
studiosius tuæ plurimum voluptatis accepi. Non medio-
criter etiam tuæ mihi scripta attulerunt. Gaudio tuæ me
scripta, quantum eram perfuderunt. Hic non ita liceret mu-
tare in passivā, nisi in illo postremo, persusus gaudiō, quod
liberate dicitur, Capiebat a me voluptas, allatum est gau-
dium

gaudium non perinde ultrate dixeris.

Per afficio.

Singula tibi voluptate literarum tuarum me affecerunt.

Muta in passivum.

Tuis scriptis incredibili sum affectus voluptate.

Non parum gaudiorum tuum nobis epistolium peperit.

Per sum & nomina Adjectiva.

Tuæ mihi literæ multis modis jucundissimæ fuerunt.

Fuit tua illa epistola sane, quam gratissima.

Per nomina substantiva.

Ineffabili voluptati tua nobis epistola fuit.

Incredibili jucunditati fuerunt tuæ literæ.

Commuta in negationem.

Tua scripta non mediocri lætitiæ fuere. Nihil in vita tua literis accidit jucundius. Quanquā hanc oratione aliquoties jam usi sumus, quæ non est negligenter prætereunda. Nam quoties multū, plurimum, singulariter significare volumus per contrariū verbū idē efficiemus: ut vehementer te amat Henricus haud vulgariter te amat. Multū me juvat vinum haud parum juvat. Est vir singulari ingenio: est vir ingenio non vulgari: est homo doctrinā admirandā. Est homo non contemnenda doctrina. Thomas est summo apud suos loco natus: Non infirmo loco natus. Augustinus eloquentissimus fuit. Non ineloquens fuit: Carneades orator fuit nobilissimus non ignobilis, non obscurus: & id genus similia: quæ nunquā non ulu veniunt. Sed admonuisse te clarissimā satis est. Nec te lateat, bisariam nos hujusmodi rationū genere uti modestiæ causā (præsertim si de nobis ipsi loquamur) tum etiā amplificandi gratia. Nam non ingratiū, pro valde grate Non vulgariter, pro singulariter, recte & venuste dicimus.

Modestia causā.

Ego literis meis nonnullā doctrinæ suæ opinionē cōsequutus sēper curavi, ut in literaria gloria non postremas partes tenerem. De amplificatione superiora sunt exempla, nunc a nostra revertamur. Nihil tua epistola unquam evenit gratius. Nulla res majori unquam voluptati fuit quam tu scripta. Nulla unquam ex te tantundē cepi voluptatis, quam ex tuis literis amantissimis. Hoc modo singulæ orationes

superiores

superiores, poterunt variari per interrogationem. Quid tuis
litteris in vita jucundius esse potuit? Quid epistola illa tua
nobis evenit dulcius? Quid ita oblectavit unquam, ut proxi-
maz tuarum litterarum? Hoc modo rursus singulas fereo rationes va-
dare licebit. C. Quid deinde fiet? A. Jam paulo liberius to-
tam orationem vertemus, ut unam doctrinam pluribus verbis cir-
cūloquamur. C. Dic exempli causa. A. Quod modo per nomina;
Incredibile, modo per adverbium, incredibiliter, dictum erat,
unam dictionem aliquot verbis commutabimus. Verbis consequi
nequeam, quantum tuis litteris sum delectatus. Et mihi scriptum,
& tibi creditu perdifficile fuerit, quantum jucunditati tuae
mihi scripta fuerim. Explicare prorsus nequeo quam sum tuis
litteris gavisus. Et ite in infinitum. Rursum alio pacto. Nam
per negationem, & per negationem, & per interrogationem, postremo
per infinitas orationes variabimus. Nunc per subjunctivas
sive conditionales variabimus hoc modo. Moriar, si unquam
quicquam fuit tuis litteris, aut optatius, aut dulcius. Paterem, si
ulla res majori voluptati fuit, quam tuarum litterarum. Ita me Deus
amet, ut nihil in vita tuis litteris accidit jucundius. Et ite alia
multa in hunc modum excogitare licebit. C. Quid deinde? A.
Nunc ad translationes, similitudines & exempla fugiamus.

Translatio est in his.

Accepi tuas litteras, quae mellisae fuerunt. Nihil nisi merae
mellicae tuae mihi scripta videntur. Merae voluptas sunt tuarum
litterarum. Et hujusmodi plurima. Sed cavendum ne obsoletis
aut durioribus translationibus utamur, quale est illud.

Jupiter hyernas canā nive conspuis Alpes.

Et quale est illud, Coena tuorum scriptorum me sua-
vissimis epulis refecit.

Comparatio à simili.

Tua scripta, omni vel ambrosia, vel nectare suaviora sunt e.
Litterae tuae quovis melle mihi sunt & dulciores. Epistola hu-
manitatis tuae, & siquā omnē & mel Anticum & sacchari
omne, nectar, ambrosiaque deorū longē superavit. Hic quic-
quid dulcedine nobilitatum est; in medium adducipote est.

Ab exemplo.

Nunquam adducar, ut credam. Hero Leandri sui litteras, aut
majore voluptate, aut pluribus oculis accepisse quam tuas

accepi. Vix crediderim aut Scipionē, eversa Carthagine: aut Paulum Æmilium, capto Perseo, magnificentiorē egisse triumphū, quam ego simulac suavissima tua scripta, tuus mihi tabellarius reddidit. Huiusmodi tum ex fabulis, tum ex historiis infinita possunt inveniri. E Physica verò sumuntur similitudines, quarum quamplurimarum naturas memoriter tenere necesse est, Nunc si libet, in alia sententiā tentemus.

Nūquam dum vivo tui ero immemor. Semper dum vivam tui meminero. Quoad vivam nunquam me tui capiet oblivio. Prius vivere definam, quam tui meminisse.

Per Comparationes.

Si umbram corpus poterit effugere, & hic animus tui quibit oblivisci. Tui memoriam ne Lethæus quidem amnis poterit abolere. Præterea per ἀσυνάτο'ν, id est, quod fieri nequit, aut more pœtico per contraria.

Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabis:

Ante leves ergo, &c.

Quæ non est multi negotii excogitare. Verum ne immoluci videamur, his in præsentia contenti simus. Aliàs si volu copiosius hac de re colloquemur. C. Ego te Augustine jam planè exhaustum putabam. Sed tu præter expectationem novum thesaurum indicasti quem si pergas explicare, non ante occupaveris, quam tibi eadem de re defini verba. A. Si ego hâc mediocri doctrinâ & ingenio præsto, quantum Ciceronem ipsum valuisse credis, qui cum Rôscio histione certasse legitur? Sed sol nos reliquit, humescit cœlum, præstat imitari aviculas, tactoque ac lecto nos condere. Proinde vale mi Christiane suavissime in crastinum. C. Tu itidem benè valetô Augustine omnium doctissime.

J O A N. T E X T O R I S.

viri doctissimi Comœdia.

Personæ. Juvenis. Pater. Uxor.

J. Amabo pater, age, scis quid agendum mihi sit, quo minus vitâ hanc breviusculam & bullâ fragiliorē, in ærumnis digeror? P. Quid inquam, tibi est animi? Gauderem si quid facerem quod tibi non esset molestum. J. Verum ego te ob eam rem consultum volui: quoniam jam ex ephæbis excessi, ut mihi ætatis provecæ speriores, quid mihi factu videris utile.

P. Nihil

Nihil fili magis in rem tuā esse conspicio, quam ut ludum
 sequare literarium. J. Non si clamando medius crepueris,
 sed in animum inducas meum, pater. P. Quidni induxero?
 J. Pol, literis nihil unquam magis odiosum mihi visum est.
 P. Quid ita? J. Ut enim opulento homini servitus dura est,
 ita delicato corpori odiosa scholaris disciplina. P. Odiosa? J.
 Odi ædepol. P. Quod ejus rei fecisti periculum? J. Ex aliis
 hercle periculum teci: atque iis porissimum qui in pædotti-
 parum carceribus & molestinis aliquandiu fuisse relictī. P.
 Illicne miserarium aliquid esse dicunt? J. Quin ipsam esse
 miseriam dicunt. P. Ain' vero? J. Aio enim vero. P. Quid
 causæ est? J. Aiunt mollicella corpuscula, noctes & dies fla-
 gris illis contundi, crurcula ipsa pedum tenus detunicari. D.
 Aiuntne esse ullum veniæ locum? J. Nullum hercle, sed
 quotidie morbos augificari: puerulorum scapulis undantes
 sanguinis rivos ubertim elici dicunt, ipsosque interdum non
 prius ejulantes relinqui, quam spiritum pene emisserint. P.
 Sed probæ indolis adolescentibus fieri non dicunt. J. Nul-
 lum sanè discrimen afferunt: eadē est præceptorum in om-
 nes torvitās, idē furor, eadē violentia. P. Etas si credis, fili. J.
 Ædepol & credo pater. P. Hoccine credibile est, quæquam
 esse tantæ feritatis ludimagistrum, qui infantulos ad mortē
 Ausque verberet? J. Credibile non putassem pater, nisi nuper
 unum plagis pessime confectum, protinus inhumari vidissem.
 P. Morbo fortasse laborabat, & ægitudine succubuerat. P.
 Nullum medius-fidius morbi contagium senserat. P. Quo-
 nam igitur modo periisse dicunt? J. Dicunt a leoninæ tor-
 vitacis sanguinario. Præceptore flagris primò cruentatū, de-
 mū pedibus misere turbulentatū: postremo in parietes (di-
 ctu horrendum) imperuose, jaculi more, contortū. P. Etas
 inquam si credis fili. J. Nec erro ædepol, & credo pater. P.
 Aliiter tibi persuadeas velim. J. Pol non si Demosthenes &
 Tullius adfuerint, mihi unquam persuaserint. P. Satiē id pa-
 tris vel mandato, vel precibus condones. J. Pater, quicquid
 aliud voles, impers, mandaris tuis stetero: sed quod scholæ
 ingrediar, & ferulæ me submittam, non obediam, etsi me
 pugnis tuis interficias. P. Hei fili? J. Tuus hercle filius, sed
 pater non es, si in eum me cōpelleres pistinū, ubi me mi-

mutatim discerpendum contempnas. P. Discerpendum conspice. Istiuc nunquam velle excogitare. J. Missa isthac faciam. Vellem Pater, siquidē mihi nauseam excitant. P. Quid igit aliud feceris, quo tibi victū quæreres? Vis mihi iam sequendo Trojanorū vel Romanorū numero conscribis? J. Detenu; loqueris, nullū officii genus mihi gratū est, quod plā & vulneribus sit obnoxium. P. Aliquid agas oportet. Vis? Istar eorū qui latrinas exhauriunt inhonesto visitare lucū? J. Tene tuti puderet, qui filitū ed deprimi velles? P. Ed deprimi nolim. Quēnam tamen scriptū est; qui non labor non manducet, aliquid agas expedit. J. Pater, vis in ver pauco tibi conferam; quid est, quod me titillet maxime. Volo. J. Votis meis non acquiesces. P. Forſitan. J. Sed bona fide, quæso, acquiescas. P. Si factū iustum fuerit qu petiveris. J. Iustū putes tactū & lickū. P. Nunc igitur per? J. Quam sim forma adeo venusta & liberali ut nihil super uxore velim ducere. P. Papæ! quid audis? J. Hocceine acquiescendi primordiū? P. Hei juvenē delirum? J. Nescio qu facturus sim, quod stomachum tuū deleat. P. Uxorē quæ ris miserrime verbero? quid aliud est quam jugum & onus appetere? J. Sit onus, esto; ducam tamen si permittas. P. meo non fiet cōsilio. J. Saltē non relucteris. P. Non reluctor; sed si stultitia tua te poeniteat, neminem præter te num arguas. J. Neminē arguam. Vale pater. Vale fili. J. M. Camilla. sopitine quiescunt antiqui amores nostri? V. Me quotidie auget. J. Et meus augmentum suscipit. Jam aliquando his, quæ amantes duriter exerceant, finem imponamus, ad connubia descendamus. V. Perplacet. J. Hunc e annulum in amoris perpetui pignus cōfero. V. Hoc egom fidei xenium tibi præsto. J. Jam jam tu moris est, Prebærum adeamus, qui nos indissolubili vinculo copulet. V. Adeamus. Valetē spectatores tantisper dum ē templo redierimus. V. O peralirā juvenum vecordiam! O inopes cōhil animos! qui patribus invitis ad protogamiam, seu priu nuptias accedunt, miseriarum & factionum ignari, quas tert cōjugalis thalamus: laborum expertes, quos nutriendum liberorum sumptus expedit: impendiorum nesci qu domestica necessitas exigit, hinc uxor oblatrat, hinc in cur

conspicerent filii, hinc aliquanto proveciores corvorum
faciamus, more cibum appetunt. Hinc munditie maritum ad quæstum
vocat. Voluit tamen fatuellus meus filius, dissuadente fru-
stra parente, uxorem ducere, putans lætissimam illam quæ pri-
mo nuptiarum die titillat perpetuam fore. Verum experie-
tur, quod scripsit *Hippomachos*, duos tantum dies uxoris esse
dulcissimos, nuptiarum videlicet, & mortis. Experietur in-
quam verum, diem videlicet nuptiarum, multorum malo-
rum initium. Appetitq; ut opinor, tempus quo sibi accidisse
vellet, quod *Eupolides* & uxori cõdigisse asserit *Ovidius* quos
primâ nuptiarum nocte rufi à lecti interfectos his asserit
Sis tibi conjugii nox prima novissima vita, (versibus.
Eupolis hoc perit, & nova nuptia modo.

Sed adesse video meum uxorem fatuellum cum sponsa.
Ego igitur hic tantisper quiescam donec videro quo more
unâ vixerint. J. Uxor mea. V. Mi marite. J. Quarta est in
conjugio voluptas! V. Quam vehemens & suavis amor! J.
Quot cõcharum oscula! V. Quot rursus. J. Maritus cum uxore
oblectatur. V. Uxor cum marito ridet. J. Unâ cõporant. V.
Unâ cõdunt. J. Quis igitur nuptias vituperet? V. Quis *A-*
ristoteli non assentiatur in *Ethicis* scribenti, viro pollicito
ducendam esse uxorem, non solum liberorum, sed vicus &
auxilii causa? J. Quis cum *Heracle* non fateatur, genus ho-
minum sociale: ipsius autem societatis, principium esse con-
jugium, sine quo neq; civitates cõsistere, neque domus per-
fecta esse potest. V. *Pythagoras*, *Socrates*, *Crates* etiam, qui
tenui supellectile suere, ut à majoribus meis accepi, uxores
duxerunt: eisq; cohabitavere, nec impedimento esse *Philo-*
sophis putaverunt. J. Quid quæso secundum naturam magis
est quam uxorem ducere? V. Facebant, igitur qui nuptias,
velut periculosum aliquid respuunt. J. Facebant, qui ducen-
dam non esse uxorem dicunt. V. Sed heus marite, hoc nup-
tiarum die, laute & genialiter vivimus, quid vero die crastino
cõdemus? J. Jam quæ futura sunt prospicis? V. Nisi id in-
rem meam fore cõspicerem, quæ futura sunt non cõempla-
rer. Opus est igitur, ut tece operi accingas, quo nostrum utri-
que vicium quærites. J. Men discruciare jam quæritas? V.
Quid discruciare? Sed nostræ duorum utilitati cõsulare ve-
velim:

velint: propera igitur quicquid feceris. J. Aliquandiu saltem
 adhuc requiescere permittas. V. Vin' nos inedia cōsumi?
 Nolim. V. Propera igitur inquam, secus ignaviam tuam mihi
 non placere periclitaberis. J. Merito molesta esse jam in-
 cipis? V. Quid hic verborum est? Satisne tibi videor oblo-
 quuta miserrime? J. Heu voluptas! ut nunquam es perpetua
 bona. V. Nullam ergo mandatis meis locum reliqueris? Vapula.
 J. Hei mea uxor, ne tam duriter in me sævias! Quid
 quid voles, exequar properè. H. Has clitellas humeris su-
 perponas, & lignum venale cōpitatim deferas, quo nostrum
 utriq; victum quærites. Perge caudex. J. Quam miseri sumus
 qui uxoribus suis nubunt miseri quibus uxores imperant
 verum nunc experior quod mihi pater prædixerat, multa
 in matrimonio esse miseras, miserum me! Quid agam?
 domum nummis vacuus rediero, fanatica illa muliercula
 duriter me jugulabit. Heus tu qui propinquus hic astas, ha-
 me exoneris ligno, stipemque aliquam mihi cōferas, secus
 hodie postremum me vides. Nunc paratâ pecuniâ ad uxorem
 redeo. Hem uxor, adest diurnum lucrum. V. Id tantum
 nobis cōparasti sceleratissime mæstigia? Vapula, vapula.
 Pol ego plura non perferam. V. Insurgis in me nefarie? Ego
 tibi sane faciem unguibus deformabo. J. Hei uxor, sit sa-
 tem veniæ locus: nunquam in flagitia reverti mihi cōtingit.
 V. Surge igitur. J. Faciam quicquid jusseris. V. Aquam fructu-
 lis exanilaturus propera. J. Dicto citius pareo. Hei! quam
 miseri sunt, qui uxoribus suis nubunt, vellem primo nuptia-
 rum die me subitanâ morte cōsumptum fuisse. Hei mis-
 ero mihi quid faciam? Redeo uxor, aquam affero. V. Hem
 quid hoc lacrymarum est? J. Non lugeo. V. Non, si sapias.
 Telam hanc ad rivum lavatum propera. J. Næ uxor pareo.
 V. Propera inquam. I. O infortunaram maritorum cōditio-
 nem, vellem me terra fuisse absorptum, quum mater me pe-
 perit. Quid faciam? Quò me vertam? Miserum me, qui
 hanc mulierculam in uxorem duxerim: Redeo uxor, munus-
 dam refero. V. Scelestè, cur labeculam hanc non abluis-
 ti Vapula: tu tantisper dum rure rediero; domi remane, ac mihi
 ibidem operire: & cave si pedem cōmutaveris. J. Ah! Pater
 Pater. P. Ah! filii, filii. J. Verum nunc experior esse quod

prædixerat

prædixeras. P. Quid illud? J. Per multas in matrimonio esse
miserias. P. Periculum fecisti? J. Plus satis expertus sum.
Fanatica uxor mea scapulas flagris mihi mutilavit, neque
magis mutire licet, quam si lapideus essem. Ejus mandatis
patere cogor, vellem me primo nuptiatū die terra fuisse ab-
sorptum. P. Tu quoniam consilio meo acquiescere recusasti
perpetere quicquid merito pateris. Nam quod petulisti
nihil est: longè plura passurus es. Quod si soli tibi id con-
tingere cogitas, audi turbulentam Socratis Xantippen.
Audi quibus conviciis maritum insectetur.

JOAN T E X T O R I S.

De pace Carmen.

Agricolæ pigris infundite semina campis,
Ut vobis duplex sænus arista gerat:
Repsile cornigeris invertisse bobus aratrum,
Torpentes iidem vomer hiulect agros.
Et quum protulerint flavi sua gramina culmi,
Fugera productis tunc spoliare comis.
Nec vos mortiferi turbent incendia belli,
Omnia pestifera semina litis eant.
Infernas te Persephonei comitatus ad umbras,
Mars habitas stygii carceris exitium.
Præteritis Bellona jacet viduata triumphis,
Et veteris sceperum perdidit imperii.
Pax hominum votis quoties quæsitæ resurgit,
Et capit auricomi solis iramque domum.
Nec modica patitur scintillam vivere litis,
Quin terras omnes imperiosa tenet.
Dicite Jô juvenes, redeunt saturnia regna,
Venit & antiqua Religionis honos.
Ecce hilares suavis tendit Concordia pennas,
Vernaque Cecropia crescit oliva dea.
Claudite Komulidæ Jani modo templa bisfrontis,
In media captus langueat ade furor:
Innumerisque etiam vinctus post terga catenis,
Sanguineo rabie percitus ore fremas.
Tu modo Lemniacæ requiem concede ministris,
Ferreæ caligenæ qui facis arma jovi.

Nil opus est missis: Peribis post terga sagitta,
 Tela nec inflectis arcibus acta iuvant:
 Ausipitem nec opus manibus vestire securim,
 Qua levis Hierpalice Thermodoonta secat
 Saxea nil prosunt Balaris verbera fundæ,
 Nil quæ fulminiger projicit arma Tonant:
 Nil opus objectis corpus defendere petitis,
 Compressam galeâ nil onerasse comam:
 Nec juvat aeris componere turribus ignes,
 Aut tacitas fummis turribus excubias:
 Nec tereti fas est portas occcludere ferro,
 Proditor à iutis urbibus hostis abest:
 Dicite Jô, iuvenes, letum parant canamus,
 Mascula cœlitibus ponite thura diis:
 Innocua siquidem venerunt tempora pacis:
 Mortua sopitæ semina litis eunt:
 Per viros celebres, per compita spargite flammæ,
 Suavidici, nubes tangite carminibus:
 Depositoque metu serratas pandite portas,
 Exulet à veteri Maxima imperio.
 Nepium bellator equus concessit olivæ,
 Palladis arma jacent, pax diadema capis:
 Pax capis imperium, Mavors discessit ad umbras,
 Discessit Mavors, pax capis imperium.

Dialogus pueri & Præceptoris.

Quid faciendo vitam æternam possidebo? Pr. Inle-
 quid scriptum est? Quomodo legis? Pu. Dilige
 Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota ani-
 mâ, ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tuâ, & proxi-
 mum tuum sicut teipsum. Pr. Rectè indicasti, hoc fac & vi-
 ves. Pu. In his duobus mandatis, totane lex pendet, & Pro-
 phetæ? Pr. Maxime qui enim diligit proximum degent in-
 plevit. Nam illis: Non occides: Non furaberis: Non adu-
 teraberis: Non falsum testimonium dices: Non concupi-
 ces rem proximi tui, & si quod est aliud præceptum, in ho-
 sermone summarim cōprehenditur: Dilige proximum tu-
 um sicut teipsum. Pu. Non potest amor Dei subsistere sine
 dilectione proximi? Pr. Nequaquam. Pu. Cur non? Na-

Nam qui habuerit substantiam mundi, & viderit fratrem suum egentem, & clauserit viscera sua ab eo. Quomodo charitas Dei manet in eo? Ad hæc dicit Johannes Evangelista. Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt. Deum quem non videt quomodo potest diligere? Quia Deum nemo videt unquam. Stiguitur, inquit, furit inimicus tuus parce illum: si sitit, da illi potum. Hoc enim si feceris, carbonem ignis coque vabis in esput illius, & Dominus reddet tibi. Ideo hoc præceptum habemus à Deo, ut, qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.

Decem Dei verba, sive præcepta:

Mente Deum totâ venerare & semper adora:
Non jures frustra, sanctissima numina divum:
Hinc caveas festis quicquam exercere diebus
Quod vetitum est. Magno pius affice honore parentes:
Non hominem occides: Nunquam furare: Malignus
Esse cave testis. Nec non bonus effuge lectum
Concupere alterius radas sædare jugales:
Non modo ne turpis sis lege juberis adulter:
Sed ne nuptia quidem alterius tibi mente petatur:
Suntâ aliena, bonus quod sis, cupiissè caveo.

Adversus calumniam Hendecasyllabi Phaleucii, per Nicolaum Ditrichum.

Dilectum haud lacerare melibellos.
Quisquam existimet: at capaciore
Ætati solidos manere nârit.
Tantum hic effigiare et affiores
Sub primis pueros studemus annis.
Quam frugem facile è suis libellis
Excerpti patientur, illa primum
Qui scripsere: igitur roga protervas
Dentes Zaila comprimas licebit
Ut tramite curat promptiori.
Cui servire nequit brevis tabella hæc.
Εναρταει η ελαχες μεμενησεν κασια. 14.
Nam

Ad bonas literas alphabetica adhortatio per
Cornelium Graphium Trimeiri.

Age, heus puer, bonas capesse Literas:
Bonæ bonum reddent virum te Literæ.
Suntque opes superant bonæ undique Literæ.
Dix proximum dabunt bonæ te Literæ.
Exper earum quisquis est, merito est pecus.
Famam bonæ pulcherrimam addunt Literæ.
Grati omnibus nōrunt bonas qui Literas.
Homo absque Literis, caro est sensu sine.
Juvenis Literis semper adest virens.
Kaxn bonis Literis abest corruptio.
Lippus, vidensque cæcus est Literis carens.
Mentem excolunt rudem elegantes Literæ.
Nihil scit is, nescit bonas qui Literas.
Odis bonum omne, odis bonas qui Literas.
Penetrant olympum, atque omnem abysum Literæ.
Rerum omnium scientia est in Literis.
Si qua hic beatitas, ea est in Literis.
Tu Literas habes? Habeas bona omnia.
Visse clarus? Nobiles disce Literas.
Xapav animi queris? Bonas pote Literas.
Tπep tα πavta bonæ expetenda Literæ.
Zon perennis tibi paratur Literis.

Ad virtutum studia, adhortatio.

Qui mense in tenerâ frumentum colligit hercle,
Ille quidem est prudens, est probus, est sapiens.
At verò totam æstatem qui steris, hic atram
Turpiter in famem, ac dedecus omne ruit.
Collige scite puer, dum tempus, collige fructus.
Virtutum & studii te dato, parve, bonis.
Sic honor haud parvus, sic ingens gloria tecum
Semper eris: contra prægravis usque pudor.
Nunc tua messis adest, nunc tibi voluitur æstas,
Dum vigor est animo, dumque juvenis viret.

Ad DEUM Omnipotentem.

REX regum benedicte parens, qui trinus & unus
Regnas, infirmæ suppetiare anima.

C. W. B.

FINIS.